
RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE

AV 19. MARS 1993

I SAK NR. 2/1993

TVISTEN MELLOM PRIVATANSATTES FELLESORGANISASJON /
TØMMERMÅLERNES LANDSFORENING PÅ DEN ENE SIDE OG
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON PÅ DEN ANNEN SIDE I
FORBINDELSE MED TARIFFREVISJONEN PR . 1. MAI 1992.

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV
I SAK NR. 2/1993

I. GENERELT

Twisten mellom Privatansattes Fellesorganisasjon /Tømmermålernes Landsforening (PRIFO/TLF) på den ene side og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) på den annen side i forbindelse med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1992.

Nemndas sammensetning:

Riksadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn, formann
Professor Steinar Strøm
Adm.dir. Berit Klemetsen
Førstesekretær Jan Kr. Balstad, Landsorganisasjonen i Norge
Forhandlingsdirektør Gunnar Flaatt, Næringslivets Hovedorganisasjon
Forhandlingssjef John Giæver, Privatansattes Fellesorganisasjon
Direktør Per Jæger, Byggeindustriens Landsforening

Med hjemmel i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd er forhandlingssjef John Giæver og direktør Per Jæger utpekt av partene i tvisten. Etter samme lovs § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden John Giæver og fra arbeidsgiversiden Per Jæger.

Som sekretærer for nemnda har fungert førstekonsulent Cecilie J. Haugen og førstekonsulent Christine Ugelstad Svendsen.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 2. februar 1993 og i nemndsmøter 5. og 16. februar, samt 19. mars 1993.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 19. mars 1993 denne

K J E N N E L S E

1. SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA

Arbeidstvisten mellom Privatansattes Fellesorganisasjon (PRIFO) og Tømmermålernes Landsforening på den ene side og Næringslivets Hovedorganisasjon på den annen side er oppstått i forbindelse med revisjon av tariffavtalen pr. 1. mai 1992. Tømmermålernes Landsforening er en del av Privatansattes Fellesorganisasjon, som er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund.

Partsforhandlingene om revisjon av tariffavtalen ble avsluttet uten resultat, og arbeidstakersiden varslet den 19. juni plassoppsigelse for sine ca. 230 medlemmer i Tømmermålernes Landsforening. Riksmeklingsmannen nedla deretter forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til tvungen mekling.

Det ble foretatt mekling mellom partene den 14., 16., 25. og 29. september 1992. Meklingen ble avsluttet 29. september uten resultat, og fra 30. september ble 46 av de ca. 230 medlemmene i Tømmermålernes Landsforening tatt ut i streik.

Streiken var en punktstreik som rammet følgende målesteder/bedrifter:

Brandval Sag:	2 målere
Langmoen	5 målere
Våler Skurlag	4 målere
Hovemoen terminal	3 målere
Hamar terminal	1 måler
Peterson, Moss	6 målere
Soknabruket	4 målere
Follum	4 målere
Lierstranda terminal	4 målere
Farriseidet (Treschow)	5 målere
Union	4 målere
van Severen	4 målere

Til sammen 12 målesteder 46 målere.

Det ble gjennomført ny mekling 8., 9. og 12. oktober, men meklingsforsøket førte ikke frem. Meklingsmannen har også senere hatt kontakt med

partene, senest torsdag 29. oktober, men uten at dette har ført til noe resultat.

Ved lov av 11. desember 1992 ble det bestemt at arbeidstvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Loven har denne ordlyd:

§ 1

"Arbeidstvisten mellom Privatansattes Fellesorganisasjon og Tømmermålernes Landsforening på den ene siden og Næringslivets Hovedorganisasjon på den annen side i forbindelse med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1992 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten. Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven her trer i kraft straks."

2. PARTENES PÅSTANDER

2.1 PRIVATANSATTES FELLESORGANISASJON (PRIFO) / TØMMERMÅLERNES LANDSFORENING (TLF)

Privatansattes Fellesorganisasjon / Tømmermålerne Landsforening har nedlagt følgende påstand:

1.

Med virkning fra 1. mai 1992 gjøres følgende endringer gjeldende i tariffavtalem mellom målere tilsluttet Tømmermålerne Landsforbund (TLF) og på den annen side måleforeninger som er medlemmer av Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO):

(Endringene i forhold til gjeldende avtale er understreket.)

§ 1.1 Avtaleparter

Her inntas PRIFO/YS som part sammen med Tømmermålerne Landsforbund. Det nye partsforholdet inkorporeres også i avtalen for øvrig.

§ 2.3 Tjenesteansiennitet

Annen setning endres til:

Det er arbeidsgiver som etter samtale med tillitsvalgte avgjør om ... osv.

Fjerde setning endres til:

Godkjent tjeneste som måler omregnes slik:

<u>Mer enn 1000 timer/kalenderår gir ett års tjenesteansiennitet</u>					
<u>Fra 600 til 999</u>	"	"	" 1/2	"	"
<u>Fra 150 til 599</u>	"	"	" 1/4	"	"
<u>Mindre enn 150</u>	"	"	medregnes ikke		

§ 2.5 Oppsigelse

Tillegg: For øvrig gjelder arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 2.6 Arbeidstid

Første, annen og tredje setning endres til:

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige gjennomsnittlig 37,5 t pr. uke.

Tillegg:

Det vises for øvrig til bilaget "Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1.januar 1987".

§ 2.7 Avlønning

Siste setning "pkt. 2 og 3" strykes.

§ 2.8 Ferie, bevegelige helligdager

Ny setning nr. 2:

For romjulen og påskeuken skal eventuell fellesferie fastsettes innen fire uker forut for siste arbeidsdag før feriestart. Dette berører ikke arbeidstakers rett etter ferieloven til å avvikle den fjerde ferieuken udelt.

§ 3.1 Årslønn

Det gis et generelt lønnstillegg på kr. 1,20 pr. time med virkning fra 1. mai 1992. Lønnssatsene i overenskomsten endres i henhold til dette.

§ 3.3 Overtid

Paragrafens innhold endres til:

For pålagt overtid betales et tillegg til timelønnen på 50 prosent. Etter kl. 2100 og frem til neste dag kl. 0600 og for lørdager etter kl. 1200 samt på søn- og helligdager og dager før helligdager betales 100 prosent overtidstillegg.

Merknad:

Pålagt overtid kan etter avtale avspaseres. Avspaseringen foretas time for time. Overtidstillegget skal dog utbetales. Dette gjelder ikke ved innarbeidelse av fritid.

Matpenger:

En ansatt som har arbeidet ordinær tid og som samme dag blir tilsagt overtid i tilsutning til den ordinære arbeidstids slutt, betales kr. 50,- i matpenger. Dette under forutsetning av at overtiden varer minst to timer og at bedriften ikke skaffer mat. Varer overtidsarbeidet ut over 5 timer, forutsettes det at bedriften sørger for ytterligere forpleining, eventuelt at det avtales et beløp til dekning av matpengeutgiftene.

Timelønnen for årslønte målere og ved eventuelle (døgnkontinuerlige) skiftordninger beregnes på basis av det til enhver tid lovbestemte årstimetall (p.t. henholdsvis 1.950, 1.898 og 1.846 timer/år).

§ 3.4 Skifttillegg

Tillegges økes til:

Kr. 12,- pr. time for arbeidstimer mellom kl. 1400 og 2100

Kr. 20,- pr. time " " " " 2100 og 0600

§ 3.7 Kjøregodtgjørelse

Paragrafens innhold endres til:

Det betales ingen godtgjørelse for kjøring mellom bosted og fast arbeidssted. Til øvrige målesteder betales godtgjørelse etter statens satser med utgangspunkt i bosted.

En måler kan ikke ha to eller flere faste måleplasser samtidig.

Endring av fast arbeidssted kan skje med minst 3 måneders skriftlig varsel. I den grad denne frist ikke overholdes, betales kjøre-
godtgjørelse som til "øvrige målesteder". Etter 3 måneders sammenhengende arbeid på en måleplass betraktes denne som nytt fast arbeidssted.

Målere med skiftende arbeidssted betales for bruk av egen bil etter statens satser. Utgangspunktet for beregning av kjørt distanse er bosted eller midlertidig overnattingssted.

§ 3.8 Borteboertillegg

Tillegget økes til kr. 110,- pr. overnatting.

§ 4. Generelle bestemmelser

Her inntas de generelle bilag mellom NHO og YS/PRIFO, så som:

1. Korte velferdspermisjoner
2. Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1. januar 1987
3. Opplysnings- og utviklingsfondet NHO/PRIFO
4. Sluttvederlagsordningen
5. Avtalefestet pensjon
6. Godtgjørelse for helligdager og 1. og 17. mai (A-ordn.)

§ 5.1 Avtalens varighet og oppsigelse

Denne overenskomst gjelder fra 1. mai 1992 til 30. april 1994 og videre ett år av gangen dersom den ikke av partene er sagt opp skriftlig med to måneders varsel.

§ 5.2 Annet avtaleår

Her inntas følgende:

Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår:

Før utløpet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og YS/PRIFO om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Endringene i tariffavtalen for 2. avtaleår tas stilling til i YS/PRIFO og NHOs Hovedstyre.

Hvis partene representert ved YS/PRIFO og NHOs Hovedstyre ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav, innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning si opp de enkelte tariffavtaler med 1 måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1993).

2.

Partene skal i tariffperioden nedsette et utvalg med følgende mandat:

Vurdere og beskrive

- krav til faglig bakgrunn og kompetanse, herunder opplæring og etter-
utdanning, samt
- lønnsstruktur, -nivå og -systemer.

Utvalgets innstilling legges frem før tariffoppgjøret 1994.

2.2 NÆRINGS LIVETS HOVEDORGANISASJON (NHO)

Næringslivets Hovedorganisasjon har nedlagt følgende påstand:

Tømmermåleroverenskomsten mellom NHO og YS/PRIFO prolongeres frem til og med 30. april 1994, med følgende endringer:

§ 1.1 Avtaleparter

I første linje tilføyes YS/PRIFO.

§ 1.2 Formål

Siste setning endres slik: De avtalte bestemmelser ... og godt samarbeid mellom tømmermålerne/målerlagene/TLF/PRIFO og målerforeningene/NHO.

§ 2.3 Tjenesteansiennitet

Tredje linje endres til å lyde:

Det er arbeidsgiver som etter samtale ... etc.

Ansiennitetsberegningen i siste ledd endres slik:

Mer enn 1.000 timer/kalenderår gir ett års tjenesteansiennitet
Fra 600 til 999 " " " 1/2 " "

For øvrig som tidligere.

§ 2.5 Oppsigelse

Følgende setning tilføyes:

For øvrig gjelder AMLs bestemmelser.

§ 2.6 Arbeidstid

Nytt første ledd skal lyde:

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige gjennomsnittlig 37,5 t pr. uke. (Vedr. spisepauser, jfr. AML § 51.1.)

Nytt siste ledd skal lyde:

Det vises for øvrig til bilaget "Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1. januar 1987."

§ 2.7 Avlønning

Siste setning endres til å lyde:

Ved fradrag av lønn gjelder AML § 55.

§ 2.8 Ferie, bevegelige helligdager

Nytt siste ledd skal lyde:

For romjulen og påskeuken skal eventuell fellesferie fastsettes innen fire uker forut for siste arbeidsdag før feriestart. Dette berører ikke arbeidstakerens rett etter ferieloven til å avvikle den fjerde uken udelt.

§ 3.1 Årslønn

Lønnstillegg på kr. 1,20 pr. time innarbeides i bestemmelsen som deretter lyder:

<u>Begynnerlønn</u>	<u>151.790 pr. år</u>
<u>Etter 2 år</u>	<u>156.790 pr. år</u>
<u>Etter 4 år</u>	<u>161.790 pr. år</u>
<u>Etter 6 år</u>	<u>168.790 pr. år</u>
<u>Etter 8 år</u>	<u>175.790 pr. år</u>
<u>Etter 10 år</u>	<u>182.790 pr. år</u>

§ 3.2 Timelønn

	<u>37,5 t/u</u>	<u>36,5 t/u</u>
Begynnerlønn	<u>77,84</u>	<u>79,97</u>
Etter 2 år	<u>80,41</u>	<u>82,61</u>
Etter 4 år	<u>82,97</u>	<u>85,24</u>
Etter 6 år	<u>86,56</u>	<u>88,93</u>
Etter 8 år	<u>90,15</u>	<u>92,62</u>
Etter 10 år	<u>93,74</u>	<u>96,31</u>

§ 3.3 Overtid

Tidligere bestemmelse utgår og erstattes med:

For pålagt overtid betales et tillegg til timelønnen på 50 prosent. Etter kl. 2100 og fram til neste dag kl. 0600, og for lørdager etter kl. 1200, dager før helligdager etter kl. 1800 og søn- og helligdager 100 prosent.

Merknad:

Pålagt overtid kan etter avtale avspaseres. Avspaseringen foretas time for time. Overtidstillegget skal dog utbetales. Dette gjelder ikke ved innarbeidelse av fritid.

Matpenger:

En ansatt som har arbeidet ordinær tid og som samme dag blir tilsagt til overtid i tilslutning til den ordinære arbeidstidens slutt, betales kr. 50,- i matpenger. Dette under forutsetning av at overtiden varer minst to timer og at bedriften ikke skaffer mat. Varer overtidsarbeidet ut over 5 timer, forutsettes det at bedriften sørger for ytterligere forpleining, eventuelt at det avtales et beløp til dekning av matpengeutgiftene.

Timelønnen for årslønte målere og ved eventuelle (døgnkontinuerlige) skiftordninger beregnes på basis av det til enhver tid lovbestemte årstimetall (p.t. henholdsvis 1.950, 1.898 og 1.846 timer/år).

Tilkalling:

Hvis en arbeidstaker blir tilsagt til overtidsarbeid som ikke kontinuerlig henger sammen med den enkeltes arbeidstid, betales for minst 3 timer pluss overtidsprosjenter, selv om arbeidet varer kortere tid eller det bare blir fremmøte.

§ 3.4 Skifttillegg

Satsene heves med 10 prosent. De nye satsene blir:
For skift mellom kl. 1400 og 2200 kr. 8,58 pr. time
For skift mellom kl. 2200 og 0600 kr. 14,52 pr. time.

§ 3.7 Kjøre godtgjørelse

Bestemmelsen endres til å lyde (endringene er understreket):

Det betales ingen godtgjørelse for kjøring mellom bosted og fast arbeidssted. Til øvrige målesteder betales godtgjørelse etter statens satser med utgangspunkt i bosted.

Endring av fast arbeidssted kan skje med minst 3 måneders skriftlig varsel. I den grad denne frist ikke overholdes, betales kjøregodtgjørelse som til "øvrige målesteder". Etter 3 måneders sammenhengende arbeid på en måleplass betraktes denne som nytt fast arbeidssted.

Målere med skiftende arbeidssted betales for bruk av egen bil etter statens satser. Utgangspunktet for beregning av kjørt distanse er bosted eller midlertidig overnattingssted.

§ 3.8 Borteboertillegg

Satsen heves til kr. 110,- pr. overnatting.

§ 4 Generelle bestemmelser

Bilag:

Følgende tilføyes:

3. Opplysnings- og utviklingsfondet NHO/PRIFO
4. Sluttvederlagsordningen
5. Avtalefestet pensjon som avtalt mellom NHO-YS/PRIFO
6. Godtgjørelse for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai.

§ 5.1 Avtalens varighet og oppsigelse

Denne overenskomsten gjelder frem til og med 30. april 1994 og videre ... etc.

§ 5.2 Annet avtaleår

Gammel bestemmelse utgår og erstattes av følgende ordlyd:

Før utløpet av 1. avtaleår skal det opptas forhandlinger mellom NHO og YS/PRIFO om eventuelle lønnsreguleringer mellom NHO og YS/PRIFO om eventuelle lønnsreguleringer for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris- og lønnsutviklingen i 1. avtaleår.

Endringene i tariffavtalene for 2. avtaleår tas stilling til i de respektive organisasjoners organer.

Hvis partene, representert ved de respektive organisasjoners organer ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning, si opp de enkelte tariffavtaler med 14 dagers varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1993).

Overenskomsten gjøres gjeldende fra det tidspunkt Rikslønnsnemndas kjennelse avsies.

Det generelle tillegget på kr. 1,20 pr. time gjøres gjeldende fra 1. november 1992.

Tillegget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet før Rikslønnsnemndas kjennelse er avsagt.

Det foretas ikke omregning og etterbetaling for arbeidstakere som har sluttet før Rikslønnsnemndas kjennelse er avsagt.

3. PARTENES ANFØRSLER

3.1 PRIVATANSATTES FELLESORGANISASJON / TØMMERMÅLERNES LANDSFORBUND

3.1.1 Innledende merknader

Privatansattes Fellesorganisasjon (PRIFO) med ca. 9.000 medlemmer er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) og organiserer arbeidstakere i en rekke bransjer innenfor den private sektor. PRIFO har store grupper innenfor presse og media, reiseliv, olje og fly. 1. januar 1992 fikk PRIFO en ny medlemsgruppe; 230 tømmermålere. Målerne er tilsatt i landets måleforeninger som skal fremme korrekt og rasjonell måling av skogsvirke.

Disse 230 tømmermålerne omfattes av tariffrevisjonen 1992 mellom måleforeninger tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon og Tømmermålerne Landsforbund (TLF) tilsluttet Privatansattes Fellesorganisasjon / YS.

3.1.2 YS' inntektspolitiske retningslinjer ved tariffrevisjonen 1992

Fra YS' inntektspolitiske retningslinjer siteres følgende med hensyn til oppgjørsform:

"YS går inn for at de enkelte avtaleområder gjennomfører tariffrevisjonen i 1992 som forbundsvisse oppgjør uten myndighetenes innvirkning utover nødvendig deltakelse i Regjeringens kontaktutvalg, bl.a. i forbindelse med aktuelle reformer."

3.1.3 Grunnlaget for PRIFOs krav ved oppgjøret 1992

Omfang

Tariffrevisjonen 1992 mellom måleforeninger tilsluttet Næringslivets Hovedorganisasjon og Tømmermålerne Landsforbund (TLF) tilsluttet Privatansattes Fellesorganisasjon / YS, omfatter følgende overenskomstområde: Målere som er tilsluttet TLF og på den annen side måle-

foreninger som er medlemmer av Næringslivets Hovedorganisasjon.

Tariffavtalen utløp den 30. april 1992 og ble på vegne av TLF rettidig sagt opp av PRIFO i brev av 29. januar 1992.

Formelt er ikke PRIFO/YS avtalepart i ovennevnte overenskomst. Dette er imidlertid lagt inn som ett av kravene ved tariffrevisjonen 1992. I praksis er imidlertid PRIFO/YS akseptert som forhandlingsmotpart i dette oppgjøret. Dette henger sammen med at TLF meldte seg inn i PRIFO i tariffperioden.

Lønnsoppgjøret 1990

Meklingsmannens vedtatte skisse fra oppgjøret 1990

Ved tariffrevisjonen 1990 ble følgende meklingsforslag vedtatt:

"I.

Pr. 13.08.90 avløses nåværende bilordning og måleplasstillegg med en kompensasjon på kr. 14.250,- pr. år.

Lønnskalaen blir etter dette:

	<u>pr. 01.05.90</u>	<u>pr. 13.08.90</u>
0 - 2 år	131.200	145.450
2 - 4 år	136.200	150.450
4 - 6 år	141.200	155.450
6 - 8 år	148.200	162.450
8 - 10 år	155.200	169.450
10 år	162.200	176.450

II.

Partene er enige om å nedsette et utvalg med følgende mandat:

Vurdere og beskrive

- krav til faglig bakgrunn og kompetanse, herunder opplæring og etterutdanning, samt
- lønnsstruktur, -nivå og -systemer.

Utvalgets innstilling legges frem før tariffoppgjøret 1992.

III.

Korte velferdspermisjoner.

I de lokale avtaler skal inntas de ordninger som i dag praktiseres i den enkelte måleforening."

Konsekvensene av 1990-oppgjøret

Etter tariffrevisjonen i 1990 var ikke lenger årslønnen basert på satsene i statens regulativ.

I og med at bilordningen ble avløst av et kompensasjonstillegg som ble innarbeidet i lønnen, vil lønnstabellen gi et uriktig bilde av målerne årslønn når denne skal sammenlignes med andre.

Kompensasjonstillegget er derfor trukket ut i den sammenligning som følger nedenfor i punktet "Lønnsutviklingen 1982-1992".

Utvalget iht. punkt II i meklingsmannens vedtatte skisse ble av flere årsaker aldri nedsatt. Konsekvens av dette er at partene møttes ved tariffoppgjøret 1992 uten å ha gjennomgått hvilke kriterier som skulle legges til grunn for lønnsfastsettelsen.

En vurdering av tømmermålerne faglige bakgrunn og kompetanse vil etter vår oppfatning vise at målerne kan betraktes som tekniske funksjonærer. Dette kommer også til uttrykk i en innstilling fra Norske Tømmermålingssjefers Forening (1987) om opplæring og etterutdanning av tømmermalere.

Mens den prosentuelle lønnsutvikling for tekniske funksjonærer var på 27,9 prosent i perioden 1986-1991, har tømmermålerne i samme periode hatt en lønnsutvikling på 19,5 prosent. Dette har medført at tømmermålerne lønnsnivå i dag ligger betydelig under det som er vanlig for tekniske funksjonærer.

PRIFO ser ikke bort fra at konflikten ved tariffoppgjøret i 1992 kunne ha vært unngått dersom partene på forhånd hadde utarbeidet kriterier for lønnsfastsettelsen bygget bl.a. på ovennevnte faktum.

På denne bakgrunn anser PRIFO det derfor som svært viktig at tariffpartene snarest mulig nedsetter et utvalg med mandat som i meklingsmannens vedtatte skisse fra oppgjøret i 1990.

Det vises i den forbindelse til pkt. 2 i PRIFOs påstand.

Lønnsregulering for annet avtaleår 1991

Reguleringsbestemmelsen i tariffavtalens § 5.2

I henhold til reguleringsbestemmelsen i tariffavtalens § 5.2 ble følgende endringer vedtatt mellom tariffpartene i forhandlingsmøte den 22. mai 1991:

"Tillegget blir under henvisning til oppgjøret mellom LO og NHO kr. 1,75 pr. time med virkning fra 1. mai d.å. I tillegg til dette heves lønningene med kr. 0,30 pr. time fra 1. desember 1990.

Etterbetaling gjennomføres etter de samme regler som er avtalt mellom LO og NHO.

Den nye lønnskala blir med virkning fra 1. mai 1991 slik:

	<u>Årslønn</u>	<u>Timelønn</u>	<u>Timelønn</u>
0 - 2	149.450	37,5 t	36,5 t
2 - 4	154.450	76,64	78,74
4 - 6	159.450	79,21	81,38
6 - 8	166.450	81,77	84,01
8 - 10	173.450	85,36	87,70
10 -	180.450	88,95	91,39
		92,54	95,07"

Kommentarer

Mangelen på lokal forhandlingsrett og reguleringsbestemmelsen i tariffavtalen, jfr. ovenfor, har medført et stadig større etterslep i forhold til arbeidere og tekniske funksjonærer i NHO-området både med hensyn til årslønn og skifttillegg.

Når det gjelder krav til endring av reguleringsbestemmelsen, vises det til påstanden.

Lønnsutviklingen 1982-1992

Nedenfor følger en oversikt over lønnsforskjellene mellom beregnet årslønn for arbeidere i NHO-området og årslønn for målere med 10 års tjenesteansiennitet (topplønn).

Selv om vi sammenligner med topplønn, er forskjellene store. En sammenligning med gjennomsnittslønnen for målerne ville således gitt enda større avvik.

	Beregnet årslønn arbeidere (menn) i NHO-området eks- klusive overtid og tillegg	Årslønn målere m/full tjeneste- ansiennitet Pr. 1. mai	Differanse
1982	101.400	102.199	+ 799
1983	103.243	108.229	+ 4.328
1984	113.901	112.997	- 904
1985	124.051	123.263	- 788
1986	136.864	141.042	+ 4.178
1987	148.610	141.047	- 7.563
1988	157.307	144.913	- 12.394
1989	162.864	152.642	- 10.222
1990	170.001	162.200	- 7.801*
1991	177.933	166.200	- 11.733
1992	181.450**	168.540	- 12.910

* Pr. 13.08.90 ville differansen ha utgjort kr. 6.449. Dette skyldes at kr. 14.250 fra samme tidspunkt ble innarbeidet i lønnen som kompensasjon for bortfall av bilordning. Kompensasjonstillegget er imidlertid trukket ut for å gi et reelt sammenligningsgrunnlag.

** Årslønn i NHO-området 1992 er basert på anslag. Årslønnen for tømmermålerne er basert på en lønnsvekst på kr. 1,20 pr. time. Tallene viser at selv med denne lønnsveksten vil differansen til arbeidere i NHO-området øke.

Skifttillegget

Tilbakeblikk 1981-1991

Det tariffbestemte skifttillegget for tømmermålerne har i ovennevnte periode vært som følger:

	<u>Kveld</u>	<u>Natt</u>
	<u>Pr. 1. mai</u>	
1981	3,95	6,90
1982	4,45	7,75
1983	4,70	8,20
1984	4,70	8,20
1985	4,90	8,55
1986	5,85	10,20
1987	6,50	11,50
1988	6,50	11,50
1989	6,50	11,50
1990	7,76	13,17
1991	7,80	13,20

Som oversikten viser sto skifttillegget for tømmermålerne stille fra 1987 til 1990. På 10 år har tillegget økt med kr. 3,85 på kveldsskift og kr. 6,30 på nattskift. Andelen målere som har gått nattskift i denne perioden er minimal.

Økningen i målernes skifttillegg de siste 5 år er på henholdsvis kr. 1,95 og kr. 3,-.

Tillegg for voksne menn i NHO-området

I NHO-området har tilleggene totalt (skifttillegg, maskintillegg, høydetillegg, varmetillegg, basetillegg m.m.) vokst med ca. 206 prosent i perioden 1981-1991. Skifttillegget antas å utgjøre den største andelen av tilleggene totalt.

Skifttillegget for tømmermålerne har i samme periode vokst med 75 prosent.

Sammenligningen er ikke urealistisk sett på bakgrunn av at skifttillegget må antas å utgjøre den største andelen av de totale tilleggene i NHO-området. Tømmermålerne har dessuten ikke andre tillegg av særlig økonomisk betydning enn skifttillegget.

Slik vi ser det, gir derfor differansen på 131 prosent en pekepinn på hvor dårlig utviklingen i målernes skifttillegg har vært sammenlignet med tilleggene i NHO-området for øvrig.

Skifttillegg i bransjen for øvrig

Vi har oppfattet det dithen at NHO ønsker å sammenligne målernes skifttillegg med bransjen for øvrig. Slik vi ser det, er ikke en slik sammenligning realistisk fordi størrelsen på skifttilleggene er svært variable. Når det gjelder kveldsskift innen bransjen, varierer disse fra mellom kr. 7,- og kr. 20,- pr. time.

PRIFOs krav om et skifttillegg på kr. 12,- på kveldsskiftet synes ut fra denne betraktning å være moderat.

Vi viser i den forbindelse til følgende:

Transport har 20 prosent skifttillegg flatt på en grunnlønn på ca. kr. 100,- pr. time = kr. 20,-.

I treforedlingsindustrien utgjør skifttillegget kr. 7,40 på kveldsskift og kr. 8,45 på nattskift.

I trelastindustrien utgjør skifttillegget ca. 17 prosent av en grunnlønn på rundt kr. 90,- pr. time, dvs. ca. kr. 15,-.

For arbeidere innen jern- og metallområdet er skifttillegget 23 prosent og 32 prosent på henholdsvis kvelds- og nattskift. Med en grunnlønn på rundt kr. 100,- pr. time gir det hhv. kr. 23,- og 32,- i skifttillegg.

Oppsummering

NHOs tilbud om en 10 prosents økning på eksisterende skifttillegg er etter vår oppfatning svært dårlig sett på bakgrunn av den svake utviklingen i målernes skifttillegg de siste 10 år, og skifttilleggets størrelse i bransjen for øvrig.

Sammenligningen med bransjen for øvrig viser, slik vi ser det, at TLF/PRIFOs krav om en økning på eksisterende skifttillegg på henholdsvis 54 prosent og 51 prosent er svært realistisk.

Når man i tillegg vet at tømmermålerne har en årslønn som ligger godt under beregnet årslønn for arbeidere i NHO-området, og vesentlig under lønnsnivået for tekniske funksjonærer, viser dette at TLF/PRIFO har vært villige til å begrense kravene om generell lønnsøkning mot å gi skifttillegget et løft.

Verdier for mellom 2,5 og 3 milliarder kroner passerer gjennom målesystemet årlig, og det stilles svært strenge krav til målernes nøyaktighet mht. verdifastsettelse. Dette har bl.a. sammenheng med at verdifastsettelsen skal danne grunnlaget for beregning av skatter og avgifter til staten.

Det bør således også være i arbeidsgivers interesse å arbeide for et lønnsnivå også mht. til skifttillegget som sikrer kvalifisert arbeidskraft.

3.1.4 1992-oppgjøret - tilbakeblikk

Forhandlingenes gang

Forhandlingene mellom TLF/PRIFO og Måleforeningene/NHO startet 15. juni 1992. TLF/PRIFOs krav ble overlevert.

Måleforeningene/NHO hevdet at resultatet fra årets lønnsoppgjør mellom LO og NHO måtte legges til grunn som ramme for tarifforhandlingene.

Partene konstaterte brudd allerede i dette første forhandlingsmøtet. Nye forhandlinger ble ikke avholdt forut for meklingen.

Måleforeningene/NHOs "svar" på TLF/PRIFOs krav ble oversendt ved brev av 30. juni 1992.

Meklingens gang

Den 18. juni varslet PRIFO plassoppsigelse for sine medlemmer.

Den 22. juni nedla Riksmeklingsmannen forbud mot arbeidsstans.

Av hensyn til ferieavviklingen ble meklingen utsatt til september 1992.

Partene ble innkalt til tvungen mekling den 14. september. Partenes krav og motkrav ble fremlagt.

Etter nye meklingsmøter den 16., 25. og 29. september ble meklingen brutt.

Den av PRIFO varslede streik ble således iverksatt for 46 av de ca. 230 medlemmene fra kl. 0600 den 30. september 1992.

Ny mekling ble avholdt den 8., 9. og 12. oktober, uten at meklingsmannen fant grunnlag for å fremsette noe forslag til løsning av konflikten. Meklingen var således resultatløs, og fortsettelse av streiken et faktum.

Etter en måneds streik ble partene innkalt til et møte i Kommunaldepartementet den 30. oktober 1992. Det ble på møtet klart at det ikke var mulighet for å oppnå enighet mellom partene. Det var heller ikke ønske om frivillig lønnsnemndsbehandling.

Kommunalminister Gunnar Berge meddelte da at han, på grunn av streikens alvorlige konsekvenser i en allerede svært konkurranseutsatt næring, ville legge frem forslag om tvungen lønnsnemnd for Regjeringen.

De streikende gjenopptok med dette sitt ordinære arbeid, og streiken var slutt 30 dager etter at den startet.

Lov om lønnsnemndsbehandling av tvisten ble vedtatt ved lov av 11. desember 1992 nr. 133 i henhold til utkastet i Ot.prp. nr. 10 (1992-93).

PRIFOs syn på avtalerevisjonen

Innledning

Som nevnt innledningsvis organiserer PRIFO ca. 230 av landets i alt 300 tømmermalere.

Underveis i meklingen oppnådde partene etter vår oppfatning enighet på de vesentligste punkter. TLF/PRIFOs reviderte krav fremgår i sin helhet av påstanden.

Partenes uenighet gjaldt etter dette i første omgang skifttilleggets størrelse.

Krav og tilbud - skifttillegget

Skifttillegget for tømmermålerne pr. 30. april 1992 var som følger:

For skiftarbeid mellom 1400 - 2200: kr. 7,80

For skiftarbeid mellom 2200 - 0600: kr. 13,20

Videre gjøres oppmerksom på at skiftarbeidet bare utgjør mellom 10 og 15 prosent av totalt timetall pr. år. Det gjennomsnittlige skifttillegget pr. time totalt basert på timetall totalt i 1991 var kr. 1,28 pr. time.

I de følgende punkter følger en oversikt over utviklingen i partenes krav og tilbud underveis i meklingen:

<u>TLF/PRIFOs KRAV</u>	<u>MÅLEFORENINGENE/NHOs TILBUD</u>
1. 1400 - 2200: 20 %	kr 8,58
2200 - 0600: 40 %	kr 14,52
	(dvs. 10% økning på eksisterende skifttillegg)
2. 1400 - 2200: kr 18,-	kr 8,58
2200 - 0600: kr 36,-	kr 14,52
3. 1400 - 2200: kr 15,-	kr 8,58
2200 - 0600: kr 30,-	kr 14,52
4. 1400 - 2200: kr 12,-	kr 8,58
2200 - 0600: kr 20,-	kr 14,52

Kommentarer til forskjellen mellom krav og tilbud

NHOs kostnadsramme for tariffoppgjøret mellom partene ble presentert som følger:

Lønnsøkning årslønn:	kr 1,20 pr. ansatt pr. time
* Innføring av bilag:	kr 0,52 pr. ansatt pr. time
** Verdistigning bilag 1992:	kr 0,45 pr. ansatt pr. time
<u>Økning skifttillegg 10 %</u>	<u>kr 0,13 pr. ansatt pr. time</u>
<u>Total kostnadsøkning</u>	<u>kr 2,30 pr. ansatt pr. time</u>

* Sluttvederlag, AFP, Opplysnings- og utviklingsfond m.m.

** Verdistigningen refererer seg til forbedringen av AFP-ordningen

Hovedtariffoppgjøret mellom LO og NHO ga følgende resultat pr. ansatt pr. time:

Lønnsøkning årslønn:	kr 1,20
Tekniske endringer:	kr 0,30
Verdistigning bilag 1992:	<u>kr 0,45</u>
Total kostnadsøkning:	<u>kr 1,95</u>

PRIFOs hovedkrav ville etter NHOs beregninger gi følgende kostnadsøkning pr. ansatt pr. time:

Lønnsøkning årslønn:	kr 1,20
Innføring av bilag:	kr 0,52
Verdistigning bilag 1992:	kr 0,45
Økning skifttillegg:	<u>kr 0,80</u>
Total kostnadsøkning	<u>kr 2,97</u>

Ut fra beregningene ovenfor utgjorde differansen mellom tilbud og krav kr 0,67 pr. ansatt pr. time. Differansen mellom PRIFOs krav og resultatet i oppgjøret mellom LO og NHO utgjorde kr 1,02 pr. ansatt pr. time.

PRIFO har ingen kommentarer til selve kostnadsberegningen. Vi kan imidlertid ikke akseptere NHOs forutsetning om at innføringen av bilagene måtte bekostes av arbeidstakerne - dvs. tømmermålerne - ved 1992-oppgjøret.

Presentasjonen av dette prinsippet kom fullstendig overraskende på oss og er et klart brudd på tidligere praksis.

Bilagene eksisterer på alle tariffområder mellom NHO og YS (og LO) - og har således ikke tidligere vært trukket inn som et forhandlingstema på de enkelte overenskomstområder.

Vi finner det meget uheldig at NHO på denne måten begrenset forhandlingsmulighetene slik at det overhodet ikke var rom for en tilnærming til PRIFOs krav om økt skifttillegg.

Satt på spissen kan man si fraværet av disse bilagene i overenskomsten mellom TLF og Måleforeningene/NHO har spart arbeidsgiversiden for disse utgiftene i årevis.

Det er heller intet ved målernes årslønn som tyder på at tømmermålerne har hatt noen fordel av at bilagene ikke har vært innført.

Avslutning

TLF/PRIFO er ikke ukjent med at skogindustrien sliter i motbakke. Selv om dette ikke ble brukt som et argument fra NHOs side under forhandlingene, har TLF/PRIFO likevel vist måtehold og moderasjon ved ikke å kreve et generelt tillegg utover de kr 1,20 som ble tilbudt. Dette til tross for at målernes årslønn som nevnt ligger vesentlig under det som er vanlig for tekniske funksjonærer og for arbeidere i NHO-området.

TLF/PRIFO valgte istedenfor å konsentrere seg om en økning av skifttillegget. NHO var imidlertid ikke villig til å gi spillerom for den økning som var krevet. Ved streikens utbrudd utgjorde differansen mellom tilbud og krav på skifttillegget en kostnadsøkning for arbeidsgiverne på kr 0,67 pr. ansatt pr. time.

At et etter vår oppfatning så moderat krav skulle resultere i den første streiken med NHO i PRIFOs 13-årige historie, overrasket.

SLIK PRIFO ser det, bar imidlertid oppgjøret preg av et lønnsdiktat fra NHOs side, basert på resultatene fra LO/NHO-oppgjøret, og forutsetningen om at innføring av bilagene måtte skje på bekostning av oppgjøret for øvrig. Dette er en forhandlingspolitikk som YS/PRIFO ikke kan akseptere.

3.2 NÆRINGS LIVETS HOVEDORGANISASJON

Næringslivets Hovedorganisasjon har anført følgende:

3.2.1 Innledning

Twisten ved tariffoppgjøret 1992 mellom NHO/Tømmermålerforeningene og YS / Privatansattes Forbund gjelder revisjonen av tariffavtalen for tømmermålerne.

Under den avsluttende mekling 29. september d.å. ble det klart at det ikke var grunnlag for meklingsmann Gunnar Eide for å fremsette noe forslag. Streik begrenset til 46 tømmermålere på 12 målesteder ble iverksatt fra arbeidstidens begynnelse den 30. september.

Nye møter i meklingsmannens regi 8., 9. og 12. oktober var resultatløse, og streiken fortsatte frem til 30. oktober, da partene ble innkalt til kommunalministeren og meddelt at Regjeringen ville fremme forslag til lov om tvungen voldgift i konflikten. Streiken ble avsluttet senere samme dag.

Lov om tvungen voldgift ble vedtatt av Stortinget 11. desember 1992. Loven har følgende ordlyd:

"§ 1

Arbeidstvisten mellom Privatansattes Fellesorganisasjon og Tømmermålerens Landsforening på den ene siden og Næringslivets Hovedorganisasjon på den annen side i forbindelse med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1992 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten. Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks."

3.2.2 Avtaleforholdene

Tariffavtalen 1990-92 for tømmermålerne er opprettet mellom NHO/Tømmermålingsforeningene på den ene siden og Tømmermålerens Landsforbund (TLF) på den annen side. Det er for tiden fire tømmermålerforeninger som er medlemmer i NHO.

På avtaletidspunktet var TLF et frittstående forbund. TLF gikk inn i PRIFO fra årsskiftet 1991/92. PRIFO er tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund.

PRIFO meddelte forut for tariffoppgjøret i 1992 at de for sin del ønsket å gå inn som part i tarifforholdet i forbindelse med årets revisjon. NHO hadde ingen innvendinger mot dette.

Tømmermålingsforeningene eies av selgersiden (skogeierne) og kjøpersiden (industrien) med 50 prosent hver. Virksomheten består i måling av det skogsvirke skogeierne selger til industrien. Målingen foregår i all hovedsak på faste målesteder ved tømmermottaket på trelast-/treforedlingsbedriftene, evt. på omlastningsterminal i transportkjeden.

Det foreligger innen NHO ikke andre tariffavtaler som regulerer dette arbeidet. Utenfor NHO eksisterer tariffavtaler mellom lokale tømmermålerlag og følgende tømmermålingsforeninger som ikke er medlemmer av NHO:

Nidarå Tømmermåling

Hordaland - Sogn og Fjordane Tømmermåling

Agder - Rogaland Tømmermåling

Disse tre foreningene måler til sammen ca. 10 prosent av norsk skogsvirke, mens de fire foreningene i NHO representerer ca. 90 prosent av virket.

3.2.3 Bakgrunn for tvisten

Tømmermåling - måleforeninger. Historikk og lovhjemmel

Måling av tømmer er regulert ved lov. Den første lov om tømmermåling kom i 1928. Måling av skogsvirke er for tiden regulert ved lov av 19. desember 1986 nr. 76. De to mest sentrale bestemmelsene er §§ 2 og 3, som gjengis nedenfor.

"§ 2 Måleplikt

Når ikke annet er bestemt i forskrifter fastsatt av departementet, skal alt skogsvirke som omsettes innenlands til foredling eller for videre salg måles av en tømmermålerforening.

Departementet fastsetter forskrifter om hvordan målingen skal utføres.

§ 3 Tømmermålingsforening

En tømmermålingsforening er en organisasjon av selgere og kjøpere av skogsvirke med formål å utføre måling av skogsvirke.

Den enkelte tømmermålingsforening skal ha vedtekter godkjent av departementet.

Tømmermålingsforeningen skal ha et styre med like mange representanter for kjøpere og selgere av skogsvirke. Foreningens vedtekter skal fastsette i hvilken utstrekning foreningens ansatte skal være representert i styret, og hvilke rettigheter og plikter disse eventuelt skal ha i denne forbindelse. Nærmere regler for valg av styre og eventuelt andre organer fastsettes i vedtektene. Tømmermålingsforeningens utgifter fordeles på kjøper og selger, eller betales av en av partene, etter satser som fastsettes av foreningen.

Departementet kan oppløse tømmermålingsforeninger og bestemme at tømmermålingsforeninger skal opprettes. Likeså kan departementet bestemme sammenslåing av målingsforeninger og regulering av områdegrensar mellom slike."

Formålet med loven er å fremme en korrekt og rasjonell måling av skogsvirke. Hvis ikke annet er bestemt av departementet, skal alt norsk skogsvirke som omsettes innenlands til foredling eller videre salg, måles av en tømmermålingsforening, jfr. § 2.

Loven gir videre anvisning på organisering av tømmermålingsforeninger, som skal ha vedtekter godkjent av departementet, jfr. § 3.

Det er også gitt hjemmel for departementet til å opprette et tømmermålingsråd som skal arbeide med saker av felles interesse for tømmermålingsforeningene, jfr. § 4. Departementet opprettet et slikt tømmermålingsråd i april 1987. Rådet fikk delegert myndighet til å fastsette måleforskrifter i medhold av loven. Loven har ellers bestemmelser om straff, § 5, og ikrafttredelse og overgangsbestemmelser, § 6.

Måling av tømmer foregår på avtalte målesteder, i hovedsak på kjøpers tomt/terminal (omlastningssted). Kjøper og selger betaler halvparten hver av utgiftene til måling. Selger er skogeierne og kjøper er treforedlingsindustri og trelastindustri.

Etter henvendelse fra partene på kjøper- og selgersiden høsten 1992 har Landbruksdepartementet nå fremmet høringsutkast til en Ot.prp. om opphevelse av tømmermålingsloven. Forslaget er ute til høring hos de berørte parter og forventes behandlet i løpet av inneværende år.

Kjøper- og selgersiden er enige om, i tilfelle tømmermålingsloven oppheves, å benytte det etablerte måleapparat inntil arbeidet med en omorganisering av tømmermålingen er sluttført. De samme parter er også enige om å legge til grunn de forskrifter og enkeltvedtak som er gitt med hjemmel i denne loven inntil partene bestemmer noe annet.

Lovforslaget har derfor ingen betydning for gjennomføringen av årets tariffoppgjør.

Tilbakeblikk på 1990-oppgjøret

Tariffavtalen av 1990 for tømmermålerne omfatter følgende fire måleforeninger som er medlemmer i NHO:

Drammensvassdragets Tømmermåling
Lågen - Telemark Tømmermåling
Nordenfjelske Tømmermåling
Øst-Norges Tømmermåling

Disse målerforeningene har til sammen ca. 235 tømmermålere ansatt.

Nordenfjelske Tømmermåling har vært medlem av N.A.F./NHO siden 1. januar 1980. Tariffavtale mellom partene Norsk Arbeidsgiverforening (N.A.F.) / Nordenfjelske Tømmermåling og Tømmermålernes Landsforbund (TLF) ble opprettet 1. april 1980. De tre øvrige måleforeningene hadde sin egen tariffavtale med TLF. Disse meldte seg inn i NHO 1. april 1990.

Det ble ved tariffoppgjøret samme år forhandlet fram en ny tariffavtale mellom NHO og TLF på grunnlag av de to eksisterende tariffavtaler.

Med noen få unntak ble den nye avtalen sydd over samme lest som NHOs øvrige tariffavtaler. De viktigste unntakene var at en del av fellesordningene ikke ble tatt inn i avtalen. Dette gjelder:

- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Opplysnings- og utviklingsfondet
- Sluttvederlagsordningen

Dette var bevisst fra begge parter, da man valgte å benytte de økonomiske rammer til andre forhold.

Del I av tariffavtalen ble Hovedavtalen mellom NHO og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS).

Hovedforandringen i den nye avtalen i forhold til den avtale som de tre måleforeningene utenfor NHO hadde med TLF, var at bindingen til statens lønnsregulativ og ordningen med kjøregodtgjøring mellom hjem og arbeidssted ble tatt bort.

Bortfallet av bilgodtgjøringen ble bl.a. kompensert ved at årslønnen for samtlige ble regulert med den beregnede totale gjennomsnittlige kjøregodtgjøring.

Ved inngangen til 1992 meldte TLF seg inn i PRIFO/YS, som så ble NHOs forhandlingsmotpart ved årets tariffoppgjør.

3.2.4 Tariffoppgjøret 1992

Fremdriften i forhandlingene

Forhandlingene mellom NHO på den ene siden og YS/PRIFO/TLF startet med møte 15. juni 1992.

Kravene fra PRIFO var på forhånd oversendt og ble gjennomgått i møtet.

Ved de innledende sentrale forhandlingene ble det raskt klart at et sentralt punkt i forhandlingene ville bli hvorvidt utgiftene ved en eventuell innføring av de ovenfor nevnte fellesordningene (AFP, Opplysnings- og utviklingsfondet og Sluttvederlagsordningen) skulle belastes rammen for oppgjøret.

Da arbeidstakersiden sto fast ved sitt krav om at innføringen av de nevnte ordninger måtte komme som et tillegg til det de øvrige grupper hadde fått, ble forhandlingsmøtet avsluttet uten at enighet ble oppnådd.

PRIFO sendte den 18. juni ut plassoppsigelse for samtlige arbeidstakere omfattet av Tømmermåleroverenskomsten.

Riksmeklingsmannens forbud mot arbeidsstans er datert 22. juni.

I de etterfølgende dager var det ved flere anledninger telefonisk kontakt mellom forhandlingslederne på begge sider.

Den 30. juni oppsummerte NHO status i et brev m/vedlegg til PRIFO.

Riksmeklingsmannen innkalte til meklingsmøter, som fant sted 14., 16., 25. og 29. september. Meklingen ble avsluttet uten at meklingsmannen fant grunnlag for å fremsette noe forslag.

Streik ble iverksatt 30. september på følgende målesteder:

Soknabruket	4
Lierstranda	4
Follum	4
Union	4
Farriseidet	5
M. Peterson & Sønn	6
Brandval Sag	2
Våler Skurlag	4
Hamar Terminal	1
Hovemoen Terminal	3
Langmoen	5
van Severen	4

Til sammen 12 målesteder med 46 tømmermålere.

Etter at streiken hadde pågått ca. en uke, innkalte meklingsmannen til nye møter, som fant sted 8., 9. og 12. oktober. Møtene var resultatløse.

I den etterfølgende tid var det uformell kontakt mellom meklingsmannen og hver av partene. NHO på sin side anmodet meklingsmannen om å lufte med motparten mulighetene for en frivillig voldgift. Dette ble gjort, men forslaget ble avvist av PRIFO.

Den 30. oktober ble partene innkalt til kommunalministeren og meddelt at Regjeringen ville fremme forslag til lov om tvungen voldgift i konflikten. PRIFO/TLF avsluttet på dette grunnlag streiken, og arbeidet kom i gang igjen dagen etter.

NHOs syn på avtalerevisjonen

Generelt

Ved de innledende sentrale forhandlinger mellom YS og NHO avviste YS initiativet fra NHO om sentrale forhandlinger parallelt med LO. YS hadde bestemt at de enkelte avtaleområder skulle gjennomføre tariffrevisjonen som forbundsvise oppgjør.

Årets tariffrevisjon mellom NHO og LO, som representerer ca. 200 tariffavtaler for mer enn 250.000 arbeidstakere, ga i korthet følgende resultat:

Overenskomstområder med lokal forhandlingsrett:

Gj.snittlig lønnsnivå under kr. 157.000 pr. år, kr 0,60 pr. time

Gj.snittlig lønnsnivå over kr 157.000 pr. år, intet sentralt tillegg

Overenskomstområder uten lokal forhandlingsrett:

Gj.snittlig lønnsnivå over kr 185.000 pr. år, intet sentralt tillegg

Gj.snittlig lønnsnivå under kr 185.000 pr. år, kr 1,20 pr. time

I tillegg ble det avsatt kr 0,30 pr. time til overenskomstmessige endringer innen den enkelte tariffavtale.

NHO har i de etterfølgende oppgjør med YS-forbund lagt til grunn de samme retningslinjer som NHO har kommet til enighet med LO om.

Disse retningslinjer er også lagt til grunn for NHOs tilbud i tariffoppgjøret for tømmermålerne.

Tilbudet til tømmermålerne er bygget opp slik:

Det gjennomsnittlige lønnsnivå innen Tømmermåleroverenskomsten er før tariffoppgjøret 1992 ca. kr 176.000. Det er ikke adgang til lokale forhandlinger.

Generelt tillegg	kr 1,20 pr. time
Til disp. for tekniske endringer forbundsvis	kr 0,30 pr. time

Nedenfor følger en sammenstilling av krav og tilbud/forhandlingsresultat. Som det fremgår av sammenstillingen, har partene kommet til enighet om alle vesentlige punkter unntatt skifttilleggets størrelse.

Uenigheten om skifttilleggets størrelse henger sammen med ulike oppfatninger av hva som er riktig nivå på skifttilleggene innenfor denne type virksomhet, og spørsmålet om hvorvidt utgiftene ved innføringen av fellesordningene skal belastes rammene for årets sentrale tariffoppgjør.

Krav og tilbud

Nedenfor følger en sammenstilling som viser enighet/tvist. Sammenstillingen viser at NHO på så å si alle punkter av betydning har imøtekommet arbeidstakernes krav ved tariffoppgjøret 1992. Den gjenstående uenighet dreier seg slik vi ser det om skifttilleggets størrelse.

PRIFOS KRAV

RESULTAT FRA FORHANDLINGER/MEKLING

§ 1.1 Avtaleparter

Her inntas PRIFO/YS som part sammen med Tømmermålerens Landsforbund. Det nye partsforholdet inkorporeres også i avtalen for øvrig.

Enighet oppnådd.

§ 2.3 Tjenesteansiennitet

Annen setning endres til:

"Det er arbeidsgiver som etter samtale med tillitsvalgte avgjør..." osv.

Enighet oppnådd.

Godkjent tjeneste omregnes slik:

Halvtid eller mer gir ett års tjenesteansiennitet. Fra 600 timer til halvtid gir 1/2 års... osv. som før.

§ 2.4 Permittering

Utgår.

§ 2.5 Oppsigelse

Tillegg: "For øvrig gjelder arbeidsmiljølovens bestemmelser."

§2.6 Arbeidstid

Ønskes drøftet.

§ 2.7 Avlønning

Siste setning pkt. 2 og 3 strykes.

§ 3.1 Årslønn

§ 3.2 Timelønn

§ 3.3 Overtid

Paragrafens innhold endres til:

Som overtid regnes arbeid som forlanges utført utover den normale arbeidstid som er fastlagt i arbeids-/skiftplan.

Ved fremmøte etter ordinær arbeidstid skal det betales for minst 3 timer på grunn av arbeidsstedets beliggenhet.

Overtidstillegget beregnes av den enkeltes timelønn og skal

Enighet om følgende tekst:

Mer enn 1000 timer/kalenderår gir ett års tjenesteansiennitet. Fra 600 til 999 timer/kalenderår gir 1/2 års tjenesteansiennitet osv.

Enighet om følgende:

Spesialbestemmelsen i § 2.4 opprettholdes. Men det presiseres i eget brev at den kun gjelder ved svikt i virkestilgangen.

Enighet oppnådd.

Enighet om følgende tilføyelse til den eksisterende bestemmelsen: Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige gjennomsnittlig 37,5 t. pr. uke. (Vedr. spisepauser jf. aml. §51.1) Det vises for øvrig til bilaget "Nedsettelse av arbeidstiden pr. 1. januar 1987".

Godtatt av NHO.

Tilbud fra NHO: økning på kr 1,20 pr. time.

Enighet om at tidligere tekst går ut i sin helhet og erstattes av følgende (endringer understreket):

For pålagt overtid betales et tillegg til timelønnen på 50 %. Etter kl. 2100 og fram til neste dag kl. 0600, og for lørdager etter kl. 1200, dager før helligdager etter kl. 1800 og for søn- og helligdager 100 %.

være følgende:

50 % av timelønnen for alle overtidstimer som ikke ifølge nedenstående unntak skal betales med 100 %.

100 % av timelønnen for:

- overtidsarbeid mellom kl. 2100 og 0600.
- overtidsarbeid på søn- og helligdager.
- overtidsarbeid etter den ordinære arbeidstids slutt på dager før søn- og helligdager.
- overtidsarbeid på avtalte frilørdager etter kl. 1200 og for øvrig avtalte fridager etter kl. 1600.

MERKNAD:

Pålagt overtid kan etter avtale avspaseres. Avspaseringen foretas time for time. Overtidstillegget skal dog utbetales. Dette gjelder ikke ved innarbeidelse av fritid.

MATPENGER

En ansatt som har arbeidet ordinær tid og som samme dag blir tilsagt til overtid i tilslutning til den ordinære arbeidstidens slutt, betales kr. ... i matpenger. Dette under forutsetning av at overtiden varer minst to timer og at bedriften ikke skaffer mat. Ved overtidarbeid som vil vare utover 5 timer, forutsettes det at bedriften sørger for ytterligere forpleining, eventuelt at det avtales et beløp til dekning av matutgiftene.

MERKNAD:

Pålagt overtid kan etter avtale avspaseres. Avspaseringen foretas time for time. Overtidstillegget skal dog utbetales. Dette gjelder ikke ved innarbeidelse av fritid.

MATPENGER

En ansatt som har arbeidet ordinær tid og som samme dag blir tilsagt til overtid i tilslutning til den ordinære arbeidstidens slutt, betales kr 50,- i matpenger. Dette under forutsetning av at overtiden varer minst to timer og at bedriften ikke skaffer mat. Varer overtidarbeidet ut over 5 timer, forutsettes det at bedriften sørger for ytterligere forpleining, eventuelt at det avtales et beløp til dekning av matpengeutgiftene.

Timelønnen for årslønte målere og ved eventuelle (døgnkontinuerlige) skiftordninger beregnes på basis av det til enhver tid lovbestemte årstimetall (p.t. henholdsvis

1.950, 1.898 og 1.846 timer/år).

TILKALLING:

Hvis en arbeidstaker blir tilsagt til overtidarbeid som ikke kontinuerlig henger sammen med den enkeltes arbeidstid, betales for minst 3 timer pluss overtidsprosenter, selv om arbeidet varer kortere tid eller det bare blir fremmøte.

§ 3.4 Skifttillegg

Kronesummen utgår og det innføres et tillegg på 20 % for kveldsskiftet og 40 % for nattskiftet.

Enighet ikke oppnådd. NHO tilbød å heve skifttilleggene med 10 %.

§ 3.7 Kjøregodtgjørelse

Det ønskes drøftet en kompensasjon ved skifting av "fast arbeidssted".

Enighet om følgende ordlyd:
(Endringer understreket.)

Det betales ingen godtgjørelse for kjøring mellom bosted og fast arbeidssted. Til øvrige målesteder betales godtgjørelse etter statens satser med utgangspunkt i bosted.

Endring av fast arbeidssted kan skje med minst 3 måneders skriftlig varsel. I den grad denne frist ikke overholdes, betales kjøregodtgjørelse som til "øvrige målesteder". Etter 3 måneders sammenhengende arbeid på en måleplass betraktes denne som nytt fast arbeidssted.

Målere med skiftende arbeidssted betales for bruk av egen bil etter statens satser. Utgangspunktet for beregning av kjørt distanse er bosted eller midlertidig overnattingssted.

§ 3.8 Borteboertillegg

Tillegget økes til kr 150,- pr. overnatting.

Enighet om å øke satsen til kr 110,-.

§ 4 Generelle bestemmelser

Her inntas de generelle bilag mellom NHO og PRIFO, så som:

Enighet oppnådd.

1. Korte velferdspermisjoner
2. Arbeidstidsreduksjonen av 1. januar 1987
3. Opplysnings- og utviklingsfondet NHO/PRIFO
4. Sluttvederlagsordningen
5. Avtalefestet pensjon
6. Godtgjørelse for helligdager og 1. og 17. mai

§ 5.1 Avtalens varighet og oppsigelse

Endres på vanlig måte.

Enighet oppnådd.

§ 5.2 Annet avtaleår

Standard reguleringsbestemmelse for NHO/PRIFO.

Enighet oppnådd.

I tillegg til det som er nevnt ovenfor, kom partene til enighet om følgende tilføyelse til § 2.8:

"For romjulen og påskeuken skal eventuell fellesferie fastsettes innen fire uker forut for siste arbeidsdag før feriestart. Dette berører ikke arbeidstakerens rett etter ferieloven til å avvikle den fjerde ferieuken udelt."

NHOs forslag til nye skifttillegg vil bringe dem opp på et nivå som ligger over f.eks. treforedlingsindustrien, som er det mest interessante sammenligningsgrunnlag. I tillegg til at det er en stor skiftindustri, er det i tilknytning til denne industrien at den største andelen av tømmermålerne har sitt virke. Skiftsatsene for treforedling er henholdsvis kr. 7,45 pr. time for 2. skift og kr. 8,45 pr. time for nattskiftet.

For trelastindustrien er skifttilleggene fastsatt til kr. 8,00 pr. time for 2. skift og kr. 10,25 for 3. skift. Innenfor verkstedsindustrien er tilleggene henholdsvis kr. 8,12 pr. time og kr. 12,45 pr. time.

Lønnsnivået for tømmermålerne sammenlignet med øvrige arbeidstakere i industrien er følgende:

Beregnet årslønn arbeidere (menn) i NHO-området eks- klusive overtid	Beregnet årslønn arbeidere (menn) i treforedling/tre- last eks. overtid og skift	Årslønn målere m/full tjeneste- ansiennitet	
1982	99.994	86.424	102.199
1983	106.662	92.165	108.229
1984	114.026	99.757	112.997
1985	122.096	106.558	123.263
1986	134.680	117.894	141.042
1987	145.997	126.497	141.047
1988	154.538	133.029	144.913
1989	159.881	140.673	152.642
1990*	166.803	155.259	176.450*
1991	174.311	156.741	180.450
1992	179.540**	161.443	182.790

* Fra 1990 falt en fast bilgodtgjørelse bort. Et kompensasjonstillegg på kr. 14.250 pr. år for bortfall av bilordning er en del av årslønnen oppgitt ovenfor for årene 1990, 1991 og 1992.

** Årslønn i NHO-området i 1992 er anslagsvis beregnet og basert på årslønn 1991 + 3 %. Årslønnen for tømmermålerne er basert på en lønnsvekst på kr. 1,20 pr. time.

Økonomisk ramme

Den økonomiske ramme for NHOs tilbud, som er gjengitt ovenfor, kan sammenfattes slik:

1. Tekniske endringer iht. nedenstående oppstilling:	ikke kostnads-
beregnet
2. 10 % heving av gjeldende skiftsatser:	kr 0,13 pr. time
3. Innføring av AFP/Sluttved./Oppl.& utvikl.fond	kr 0,52 pr. time
4. Endringer av " " "	kr 0,45 pr. time
5. Generelt tillegg	kr 1,20 pr. time

Utgiftene ved innføring av AFP, Sluttvederlag og Opplysnings- og utviklingsfondet er for denne overenskomsten beregnet til kr 0,52 pr. time. (I tillegg kommer de endringer som ble foretatt i disse ordningene ved årets tariffoppgjør mellom NHO og LO og som er kostnadsberegnet til kr 0,45 pr. time.)

En økning av skiftsatsene på 10 prosent er beregnet til kr 0,13 pr. time. Det er ingen uenighet mellom partene om disse beregningene.

Det er også kostnader forbundet med de øvrige tekniske endringene i overenskomsten som fremgår av oppstillingen ovenfor. Disse er imidlertid vanskelige å beregne.

Vårt utgangspunkt i forhandlingene var at de kostnader ved pkt. 1 - 3 som oversteg kr 0,30 pr. time skulle trekkes fra det generelle tillegget. Under meklingen sa vi oss villige til å opprettholde pkt. 1 - 3 uten å avkorte det generelle tillegget på kr 1,20 pr. time.

NHO vedstår seg dette tilbud i saken for Rikslønnsnemnda.

4. RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

4.1 DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Medlemmene Rieber-Mohn, Klemetsen og Strøm skal bemerke:

Om den økonomiske situasjonen for oppgjøret vises det til partenes redegjørelse og til opplysninger gitt i Revidert nasjonalbudsjett 1992, "Økonomiske analyser" nr. 5/1992 fra Statistisk sentralbyrå, "Etter inntektsoppgjørene 1992", Rapport nr. 2/1992 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene og "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene 1993", Rapport nr. 1/1993 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

4.1.1 Internasjonal økonomi

De internasjonale bidragene til vekst i norsk økonomi er svake.

Det er tegn til oppgang i den amerikanske økonomien. Arbeidsledigheten er fortsatt høy.

Oppgangen i den amerikanske økonomien kan gi positive virkninger på den norske økonomien, men disse positive virkningene blir motvirket av lav vekst i andre land som Norge handler med. Fra 1991 til 1992 er veksten hos Norges handelspartnere anslått til om lag 0,5 prosent.

Det svenske bruttonasjonalproduktet gikk tilbake i 1991, og en venter en ytterligere stagnasjon i 1992/93. Arbeidsledigheten er stigende. Veksten i det tyske BNP kan bli mer enn halvert fra 1991 til 1992 (fra ca. 3 prosent i 1991 til vel 1 prosent i 1992). Veksten fra 1992 til 1993 kan bli ytterligere svekket. De viktigste årsakene er negative virkninger på investeringer av høyere realrenter og negative virkninger på etterspørselen av økte skatter. Skatteøkningene skal dekke de underskuddene som oppsto etter overføringene fra Vest- til Øst-Tyskland etter gjenforeningen. Veksten i et annet av Norges viktigste samhandelsland - Storbritannia - er også lav. Bruttonasjonalproduktet gikk tilbake i 1991 og 1992. Ledigheten er fortsatt svært høy og stig-

ende.

En viktig årsak til det lave aktivitetsnivået i Europa, med lav vekst og tilbakegang i enkelte land og en høy og stigende ledighet, er det økonomisk-politiske klimaet i dagens Europa, spesielt i det førende landet Tyskland. Hovedmålet er prisstabilitet og med en stram pengepolitikk som virkemiddel. Den ekspansive politikken etter gjenforeningen mellom Øst- og Vest-Tyskland var et brudd med denne forsiktige linjen. Pengepolitikken og budsjettunderskuddene i mange europeiske land har resultert i rekordhøye realrenter som har en negativ virkning på omfanget av realinvesteringene og dermed på aktivitetsnivået i økonomien. Det lave aktivitetsnivået i toneangivende land i Europa sprer seg via handelen til andre land i Europa. Det høye rentenivået sprer seg raskt til andre land som følge av mobiliteten av finanskapital og landenes ønske om faste valutakurser. I februar 1993 er det tegn til en viss rentenedgang i flere europeiske land, men det er tvilsomt om rentenedgangen vil være tilstrekkelig til å gi en kraftig bedret utvikling i 1993.

Jo lavere det internasjonale aktivitetsnivået er, desto hardere blir konkurransen om markedsandeler og desto viktigere vil det bli for det enkelte land å dempe kostnadsveksten. En slik demping kan gi en lav internasjonal etterspørsel og følgelig skape en ond sirkel i internasjonale markeder, men det er lite ett enkelt land kan gjøre med det. Det er ingen grunn til å vente en snarlig endring av det økonomisk-politiske klima i Europa og dermed all grunn til å vente at den harde konkurransen vil fortsette en god stund fremover.

4.1.2 Norsk økonomi

Veksten i den norske fastlandsøkonomien var omlag null i 1991. For 1992 er anslaget på ca. 1 prosent vekst, og for 1993 litt over 1 prosent. De positive stimulansene kommer fra offentlig kjøp av varer og tjenester, samt fra eksport. Eksportveksten fra 1991 til 1992 var knyttet til raffinerte oljeprodukter og er en følge av at det var en vedlikeholdsstans på Mongstad høsten 1991, som nå er avsluttet. Det har i det siste vært en nedgang i bolig- og industriinvesteringer. Til

tross for en oppgang i husholdningenes disponible realinntekter på 2,4 prosent i 1991, ble det private konsumet redusert i løpet av dette året. Følgelig gikk sparingen i husholdningene opp. For 1992 og 1993 viser de siste anslagene en positiv, men svak vekst i konsumet. Reduksjonene i investeringene og i konsumveksten er i stor grad en følge av de høye realrentene. Fallet i sysselsettingen ser ut til å ha stoppet opp, men ledigheten er likevel økt. En årsak til dette er at arbeidsstyrken har gått opp, dvs. at flere enn før søker arbeid. Flere av disse er yngre personer som har avsluttet utdanning, en utdanning som for mange ble startet opp / forlenget som følge av den økte ledigheten de siste årene. Det er liten grunn til å vente en snarlig nedgang i ledigheten.

I årene 1989-1991 har de norske lønnskostnadene pr. produsert enhet steget svakere enn hos våre handelspartnere. Ifølge rapporten fra Det tekniske beregningsutvalget, rapport nr. 2/1992 datert 12.06.92, har utviklingen vært som følger:

Prosentvis endring i lønnskostnader pr. produsert enhet i industrien, norske kroner:

	1989	1990	1991
Norges handelspartnere	3,3	4,3	6,9
Norge	-0,8	2,5	1,6

Uttrykt på denne måten har Norge forbedret sin konkurranseevne de siste tre årene. Mye tyder på at forbedringen har fortsatt gjennom 1992. Årsakene til forbedringen er dels en bedre produktivitetsutvikling i Norge enn i konkurrentland (bl.a. som følge av nedlegging av svake bedrifter) og dels en mer moderat lønnsutvikling. En lavere vekst i lønnskostnadene i disse tre årene har likevel ikke vært nok til å gjøre lønnskostnadene pr. produsert enhet i Norge lik de tilsvarende kostnadene i andre land.

Lønnskostnadene pr. produsert enhet i Norge må ikke være mindre eller lik nivået hos våre handelspartnere for at norske bedrifter skal kunne konkurrere med utenlandske bedrifter. Arbeidskraft er bare en av flere innsatsfaktorer i produksjon. Norges fortrinn er ikke tilgjengelig på mye

og billig arbeidskraft, men er knyttet til tilgang på råvarer og energi som olje, gass, fisk samt vannkraft.

Dempet kostnadsvekst, gjennom dempet lønnsvekst, kan likevel forbedre konkurranseevnen til norske bedrifter. En slik dempet kostnadsvekst kan gi positive stimulanser til norsk økonomi gjennom økt virksomhet i konkurranseutsatte bedrifter. Det er viktig å understreke at en slik kamp for bedret konkurranseevne foregår også i andre land, og så lenge det internasjonale aktivitetsnivået er på dagens lavmål, er det liten grunn til å regne med at dempet kostnadsvekst i Norge kan gi kraftige reduksjoner i den norske arbeidsledigheten. På den annen side kan den motsatte politikken - økt kostnadsvekst i forhold til i konkurrentland - gi betydelige økninger i den norske ledigheten.

Internasjonale analyser indikerer at en trenger å gå mindre opp i ledighet i Norge for å få ned pris- og kostnadsveksten enn i mange andre OECD-land. En mulig årsak er et sterkere innslag av en samordnet og sentralisert lønnsfastsettelse enn i andre land. Moderasjonslinjen i lønnskravene den siste tiden har dempet kostnadsveksten og bedret den norske konkurranseevnen. Ledigheten har økt til et høyt nivå etter tidligere norsk standard, men likevel ikke til det nivået en finner i mange andre europeiske land. Resultatet i oppgjøret mellom LO og NHO i 1992 fortsetter denne moderasjonslinjen fra de siste årene.

Som sagt er samordningen en styrke ved den norske lønnsdannelsen. Der- som viktige aktører i arbeidsmarkedet, f.eks. LO og NHO, blir enige om en moderat lønnsutvikling, er det viktig at andre følger opp moderasjonslinjen. Hvis ikke, kan samordningen i lønnsfastsettelsen bryte sammen. Dette er viktig enten arbeidstakerne er sysselsatte i skjermede private og offentlige sektorer eller i konkurranseutsatt virksomhet.

I avtalen mellom LO og NHO inngått våren 1992 (se avsnitt 4.1.3 nedenfor) heter det bl.a.:

"I overenskomstområder som har lokal forhandlingsrett og hvor overenskomstens gjennomsnittlige årslønn er under kr. 157.000, gis det et tillegg på 60 øre timen. I alle øvrige overenskomstområder med lokal forhandlingsrett gis det ikke sentrale

tillegg.

I overenskomstområder uten lokal forhandlingsrett og hvor overenskomstens gjennomsnittlige årslønn er under kr. 185.000, gis det et tillegg på 120 øre i timen. I alle øvrige overenskomstområder uten lokal forhandlingsrett gis det ikke sentrale tillegg."

Det ble også avtalt å gi et tillegg på 30 øre pr. time til såkalte "tekniske endringer", se avsnitt 4.1.3.

Denne avtalen ga sentrale tillegg til om lag 50 prosent av arbeidstakerne uten rett til lokale forhandlinger, hvorav de fleste hadde et gjennomsnittlig lønnsnivå lavere enn gjennomsnittet for voksne arbeidere. Ser man på områdene med og uten lokale forhandlinger under ett, fikk ikke mer enn 18 prosent av alle arbeidstakere i LO/NHO-området sentrale tillegg.

Det er viktig å merke seg at med årslønn menes gjennomsnittlig årslønn for de enkelte overenskomstområdene for arbeidstakere som utfører et fullt avtalefestet normalt årsverk uten overtid. Skifttillegg og tillegg knyttet til arbeidets art er med i årslønnen, mens overtidsgodtgjørelsen ikke er med. Årslønn er med andre ord den inntekt mange oppnår ved å arbeide 37,5 timer pr. uke.

4.1.3 Lønnsoppgjøret 1992

I Nasjonalbudsjettet for 1992 (St.meld. nr. 1 (1991-92)) uttalte Regjeringen at pris- og kostnadsveksten i Norge var lavere enn hos våre handelspartnere, men at det norske pris- og kostnadsnivået - til tross for en gunstig utvikling de senere årene - fortsatt var for høyt. Regjeringen hadde i budsjettet for 1992 lagt til grunn moderate lønnstillegg i 1992 og mente at det i inntektsoppgjørene burde legges avgjørende vekt på hensynet til sysselsettingen.

Det ble også uttalt:

"I åpne, konkurranseutsatte økonomier som den norske er pris- og kostnadsnivået avgjørende for sysselsettingen. Lønnskostnadene pr. timeverk i norsk industri ligger ifølge en del beregninger om lag 25 prosent høyere enn det gjennomsnittlige nivået hos våre handelspartnere. Det høye kostnadsnivået bidrar til at norsk industri fortsetter å tape markedsandeler til tross for bedringen av konkurranseevnen de siste årene. Lønnsutviklingen må derfor i vesentlig grad tilpasses konkurransesituasjonen slik at sysselsettingen kan styrkes og avhengigheten av petroleumsinntekter begrenses. Pris- og kostnadsveksten bør derfor også i årene framover være lavere enn hos våre handelspartnere."

Blant forhold som kunne støtte opp om moderate tillegg ble det bl.a. vist til forventet moderat konsumprisvekst og skattelettelser for 1992 på gjennomsnittlig 1-2 prosent av lønnsinntektene for de fleste inntektsnivåer. I Revidert nasjonalbudsjett (St.meld. nr. 2 (1991-92)) oppgis at skattelettelsene for "brede grupper av lønnstakere" isolert sett ville bidra til en økning i disponibel realinntekt på 2-3 prosent i 1992.

I 1992 var det hovedoppgjør for de fleste lønnstakere.

4.1.3.1 Oppgjørene i privat sektor

LO/NHO-området

Representantskapet i LO behandlet kravene foran lønnsoppgjøret 11. februar 1992. Hovedpunktene i vedtaket var:

- Økning i kjøpekraften som særlig må komme de laveste og midlere lønte til gode.
- Lokale forhandlinger på vanlig måte etter de bestemmelser og kriterier som er fastlagt i de enkelte overenskomster.
- Forbedring i ordning med avtalefestet pensjon (AFP).
- Fleksibel arbeidstid for småbarnsforeldre.

Videre gikk representantskapet i LO inn for et samordnet oppgjør, men innenfor rammer som ga adgang til forbundsvise tilpasninger i overenskomstene.

I NHOs hovedstyremøte 20. februar 1992 ble følgende lagt til grunn for tariffoppgjøret:

- Det er ikke rom for sentrale tillegg ved årets oppgjør når målet er å bedre konkurranseevnen i forhold til våre viktigste konkurransepartnere.
- Eventuelle lokale lønnstillegg må begrenses til bedrifter med god lønnsomhet og dokumentert konkurransekraft.
- Bedrifter med særlig svak økonomi bør redusere sine lønnskostnader.

Fra Regjeringens side ble det gitt uttrykk for at gjennomføringen av inntektsoppgjørene var organisasjonenes ansvar. Regjeringen var imidlertid innstilt på å drøfte eventuelle spørsmål organisasjonene måtte ta opp.

Med henvisning til LOs krav ga Statsministeren i brev av 9. april 1992 bl.a. uttrykk for at situasjonen i norsk økonomi og de store underskuddene på statsbudsjettet gjør at det er et begrenset handlingsrom i budsjettpolitikken. Regjeringen må derfor foreta en streng prioritering der mulige sosiale reformer må veies opp mot hverandre og mot andre viktige tiltak. Regjeringen var likevel - dersom det ble anbefalt et forhandlingsresultat som sikter mot en bedret konkurranseevne og dermed økt sysselsetting - i forbindelse med budsjettet for 1993, innstilt på å foreslå overfor Stortinget reformer for barnefamiliene i form av økning av fødsels- og svangerskapspermisjon. Regjeringen ønsket også å bidra positivt for å bedre situasjonen for småbarnsforeldre, og var innstilt på sammen med arbeidslivets parter å foreta et utredningsarbeid når det gjelder en mer fleksibel arbeidstid for denne gruppen.

LO og NHO førte i mars og april forhandlinger om de tallfestede krav i oppgjøret. Samtidig foregikk det forbundsvise forhandlinger, der det ble enighet om fordelingen av en ramme på 30 øre pr. time fra 1. april til tekniske endringer.

Om disse forbundsvise forhandlingene uttales det i protokoll av 30. mars 1992 mellom LO/NHO bl.a.:

"4. Under forbundsvise forhandlinger kan partene disponere inntil 30 øre til tekniske endringer i de ulike overenskomster.

Rammen på 30 øre kan anvendes i den utstrekning det gjennomføres tekniske endringer som begge parter ser seg tjent med.

Det er ikke adgang til å anvende rammen på 30 øre helt eller delvis til generelle lønnstillegg."

I de sentrale forhandlingene ble det brudd, og oppgjøret gikk til mekling. Riksmeklingsmannens forslag til løsning av 27. april ble anbefalt av partene og godkjent ved uravstemning 22. mai.

Det ble enighet om følgende sentrale tillegg gitt med virkning fra 1. april 1992:

- I overenskomstområder som har lokal forhandlingsrett og hvor overenskomstens gjennomsnittlige årslønn er under kr 157 000,-, gis det et tillegg på 60 øre timen. I alle øvrige overenskomstområder med lokal forhandlingsrett gis det ikke sentrale tillegg.
- I overenskomstområder uten lokal forhandlingsrett og hvor overenskomstens gjennomsnittlige årslønn er under kr 185 000,- gis det et tillegg på 120 øre i timen. I alle øvrige overenskomstområder uten lokal forhandlingsrett, gis det ikke sentrale tillegg.

Det regnes med at ca 20. prosent av alle arbeidstakere i hele LO/NHO-området fikk sentrale lønnstillegg ved dette oppgjøret. De sentrale tilleggene slår gjennomsnittlig ut med 23 øre i timen fra 1. april 1992 for hele området. Medregnet tillegget i bransjenes tilpasninger på 30 øre i timen, gir dette et bidrag til årslønnsveksten fra 1991 til 1992 på 0,3 prosent. Lønnsoverhenget er beregnet til 1,4 prosent. I tillegg kommer lønnsglidningen.

Om lavlønnsgarantiordningen heter det:

"LO og NHO anbefaler at utbetalingstidspunktet for de tradisjonelle lavlønnsgarantordninger flyttes fra 1.10. til den enkelte overenskomsts utløpstidspunkt. Med sikte på at flytting kan skje fra og med tariffoppgjøret i 1993, hvis overenskomstpartene er enige om det, gjennomføres i god tid før vår oppgjøret nødvendig forberedende arbeid. Som et ledd i eventuelt flytting av virkningstidspunktet endres også beregningsgrunnlaget fra 2. til 4. kvartal."

Automatiske utslag av det sentrale tillegget samt utslag av garantiordningene ville bidra til årslønnsveksten med knapt 0,1 prosent.

Om lokale forhandlinger sies det i avtalen (også som i tidligere avtaler) at de skal føres på basis av de enkelte overenskomster, og slik at tillegg skal gis på grunnlag av den enkelte bedrifts økonomiske virkelighet, dvs. bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurransevne. Forhandlinger om eventuell lokal lønnsfastsettelse kunne først påbegynnes etter at meklingsforslaget var vedtatt, dvs. 22. mai 1992.

Partene var videre enige om at ordningen med avtalefestet pensjon (AFP) bedres fra 1. oktober 1992 ved at AFP-pensjonen økes fra ca. 52 prosent til ca. 60 prosent av gjennomsnittlig årslønn for voksne arbeidere ved full opptjening. Dette ble oppnådd ved at dagjeldende AFP-ordning ble samordnet med sluttvederlagsordningen. Dette gir et tillegg til AFP-ordningen på kr 950,- pr. måned. Regjeringen har innført skattefrihet for tariffestet sluttvederlag også for dem som blir AFP-pensjonister.

Forbedringen i AFP skjedde ved at arbeidsgiverne:

- økte innbetalingen til Sluttvederlagsordningen fra 0,20 prosent til 0,35 prosent av beregningsgrunnlaget fra 1. oktober 1992.
- økte innbetalingen til AFP-fondet fra 0,12 prosent av lønnsutbetalingene til 0,27 prosent fra 1. oktober 1992.

Det statlige bidrag ble forutsatt opprettholdt med 40 prosent av den opprinnelige AFP-pensjonen.

Aldersgrensen på 65 år sto fast i 1992, men det var prinsipiell enighet mellom partene om nedsettelse til 64 år fra 1. oktober 1993.

I og med at økningen av arbeidsgivernes innbetalinger til Sluttvederlagsordningen og til AFP-fondet først skjedde fra 1. oktober 1992, vil disse økte utgifter representere en kostnadsvekst på 0,07 prosent i 1992.

Mellom NHO og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) var det ingen sentrale forhandlinger. Forhandlingene ble i stedet ført mellom de enkelte landsforeningene på arbeidsgiversiden og forbundene på arbeidstakersiden. En del av disse forhandlingene gikk til mekling.

Norsk Rutebilarbeiderforbund satte i verk en begrenset streik fra 27. april. Streiken ble avsluttet 29. mai, da partene ble enige om å løse oppgjøret ved frivillig voldgift i Rikslønnsnemnda. Rikslønnsnemnda avsa kjennelse i saken 4. september 1992.

Mellom NHO og Norsk Styrermannsforening ble det etter en kort streik enighet om Riksmeklingsmannens forslag til avtale. Avtalen ga de samme tillegg som i LO/NHO-oppgjøret.

I oppgjøret mellom NHO og Det norske maskinistforbund gikk maskinistene til streik fra 27. april. Etter en kort streik vedtok de å sende ut Riksmeklingsmannens forslag til avtale til uravstemming uten anbefaling. Forslaget ble forkastet, og maskinistene gikk ut i ny streik (ferger, kystfart m.v.). Streiken ble avsluttet etter kort tid da det ble klart at Regjeringen ville foreslå tvungen lønnsnemnd. Rikslønnsnemnda avsa kjennelse i saken 4. september 1992.

I varehandelen ble Handel og Kontor og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon enige om et generelt tillegg på kr. 195,- i måneden, som tilsvarer 120 øre i timen. I tillegg ble det foretatt visse tekniske endringer i overenskomsten innen en ramme på 30 øre pr. time. Dessuten ble det enighet om et nytt lønssystem som skal være et alternativ til det eksisterende.

I forretnings- og sparebanker ble partene enige om at det ikke skulle gis sentrale tillegg i 1992.

I forsikringsvirksomhet ble det enighet mellom Forsikringsfunksjonærenes Landsforbund og Forsikringsselskapenes Arbeidsgiverforening om et tillegg på 0,8 prosent fra 1. mai 1992.

4.1.3.2 Offentlig sektor

I staten ble det den 26. mai 1992 etter mekling enighet mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og tjenestemennenes hovedsammenslutninger og Norsk Lærerlag om en ny toårig avtale. Avtalen har følgende hovedpunkter:

- 0,1 prosent til lokale forhandlinger pr. 1. oktober 1992. Pengene tas av innsparte midler og regnes ikke med i lønnsrammen.
- pr. 1. januar 1993 ble det gitt en sentral justeringspott på 0,2 prosent og en lokal justeringspott på 0,1 prosent.

Om avtalefestet pensjon (AFP) sies det at partene i statssektoren vil vurdere behovet for ytterligere utredninger vedrørende en pensjonsordning for 64-åringer i staten fra 1. oktober 1993. De nærmere vilkår for en ordning forutsettes avklart ved mellomoppgjøret 1993 når man har sett utformingen av LO/NHO-opplegget.

Årslønnsveksten fra 1991 til 1992 med et overheng på 3,6 prosent ble anslått til ca. 3,6 - 4 prosent.

Også i kommunesektoren ble det brudd i forhandlingene, og oppgjøret gikk til mekling. Den 27. mai ble det enighet mellom Kommunenes Sentralforbund (KS) på den ene siden og YS-Seksjon kommune (YS-K) (med unntak av Norsk Hjelpepleierforbund) og Sammenslutningen av Akademikerforeninger i kommunene (AF-K) på den andre siden. Norsk Hjelpepleierforbund forkastet meklingsforlaget og tok sine medlemmer ut i streik. Streiken ble kortvarig, da det ble klart at Regjeringen ville

vedta provisorisk anordning om tvungen lønnsnemnd. Rikslønnsnemnda avsa kjennelse i saken 12. oktober 1992.

LOs forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor (LOK) forkastet også meklingsforslaget og tok en del av sine medlemmer ut i streik. Konflikten resulterte i tvungen lønnsnemnd med Rikslønnsnemndas kjennelse 21. oktober 1992.

Det vedtatte meklingsforslaget for KS, YS-K og AF-K gir en vekst i årslønnen fra 1991 til 1992 på 2,8 prosent. En har da sett bort fra lønnsglidning. Veksten kan dekomponeres på følgende måte:

Stigeforkortninger og ett lønnstrinnsopprykk for direkte plasserte stillinger	1,3 %
Overheng	0,9 %
Lokale forhandlinger (pr 1.1.1992 og 1.5.1992)	0,6 %
	<hr/>
Sum	2,8 %

I tillegg kommer lønnsglidningen fra 1991 til 1992. Når en ser på kommunesektoren som en enhet, kan lønnsglidningen være et resultat av:

- individuelle stillingsopprykk, f.eks. som følge av endret utdanning,
- individuelle lønnsopprykk som følge av økt ansiennitet,
- endret sammensetning av arbeidsstyrken i kommunesektoren m.v.

Lønnsglidningen vil også være avhengig av de sentrale tilleggene som er avtalt i form av stigeforkortninger, lønnstrinnsopprykk og pott avsatt til lokale forhandlinger. Alt tyder på at det vil bli en lønnsglidning fra 1991 til 1992. Om den blir på 0,2 prosent, slik Riksmeklingsmannens møtebok av 27.05.92 ser ut til å forutsette, vil først bli klart i løpet av 1993.

Det er viktig å understreke at tallene gjengitt ovenfor er gjennom-

snittstall for hele kommunesektoren.

4.1.3.3 Oppsummering

Privat sektor

* Området LO/NHO

Sentralt tillegg for arbeidstakere omfattet av overenskomst hvor gjennomsnittlig årslønn er under kr. 157.000 og med lokal forhandlingsrett pr. time fra 1. april 1992 kr. 0,60

Sentralt tillegg for arbeidstakere omfattet av overenskomst hvor gjennomsnittlig årslønn er under kr. 185 000,- uten lokal forhandlingsrett pr. time fra 1. april 1992 kr. 1,20

Etter forbundsvise forhandlinger enighet om en økonomisk ramme for tekniske endringer på kr. 0,30

Årslønnsvekst i området fra 1991 til 1992 på grunnlag av avtalte bransjevisе og sentrale tillegg og lønnsoverheng 1,8 prosent

* I Oljevirksomheten ligger de sentrale tillegg som er gitt i oppgjørene mellom LO/NHO og NHO/OFS (Oljearbeidernes Fellessammen- slutning) innenfor den samme ramme for årslønnsvekst som nevnt ovenfor.

* Varehandelen

Avtalt generelt tillegg pr. time fra 1. april

1992

kr. 1,20

Tekniske endringer beregnet til

kr. 0,30 pr. time

*** Forretnings- og sparebanker**

Avtalt at det ikke gis sentrale tillegg i 1992.

*** Forsikringsvirksomhet**

Avtale om sentrale tillegg fra 1. mai 1992 på 0,8 prosent.

Offentlig sektor*** Staten**

De avtalte rammene omtalt under punkt 4.1.3.2 gir sammen med et lønnsoverheng på 3,6 prosent en årslønnsvekst anslått til 3,6 - 4 prosent.

*** Kommunene**

Tilleggene avtalt mellom YS og AF på den ene side og Kommunenes Sentralforbund på den annen gir sammen med et lønnsoverheng på 0,9 prosent en årslønnsvekst på 2,8 prosent fra 1991 til 1992 (før glidning).

For de to gruppene som var i konflikt, avsa Rikslønnsnemnda kjennelse i oktober 1992. I konflikten mellom KS og Norsk Hjelpepleierforbund (NHF) betyr kjennelsen at hjelpepleierne fikk et lønnstillegg ut over det som følger av Riksmeklingsmannens forslag av 27. mai 1992 for kommunesektoren. Tilleggene ble gjort gjeldende fra 4. juli 1992. Virkningstidspunktet for lokale forhandlinger ble satt til 1. mai. Årslønnsveksten fra 1991 til 1992 for hjelpeplei-

erne er ikke kjent på det nåværende tidspunkt (mars 1993), men kan bli på noe i overkant av 4 prosent.

I konflikten mellom KS og LOK innebærer kjennelsen at det i hovedtrekk gis samme lønnstillegg som AF og YS (unntatt NHF) oppnådde ved forhandlingene våren 1992. (Riksmeklingsmannens forslag av 27. mai 1992.) Virkningstidspunktet for LOKs medlemmer ble imidlertid forskjøvet fra 1. mai til 16. juni.

Årslønnsveksten i kommunene totalt holder seg innenfor rammen på 3 prosent i henhold til de opplysninger vi har pr. mars 1993.

Lønnsutviklingen fra 1991-1992

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene har i sin rapport nr. 1/1993 (datert 15. januar 1993) gitt følgende anslag for lønnsutviklingen fra 1991 til 1992 for hovedgrupper av lønnstakere:

"Gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle fra 1991 til 1992 er anslått til 3 1/2 prosent.

For arbeidergrupper er årslønnsveksten anslått til 3 prosent for industriarbeidere, 2 1/2 prosent for arbeidere i bygge- og anleggsvirksomhet og i landtransport og 3 1/2 prosent i hotell- og restaurantvirksomhet.

For funksjonærgrupper er årslønnsveksten beregnet til 4,3 prosent for funksjonærer i NHO-bedrifter. I forretnings- og sparebanker og forretningsmessig tjenesteyting er anslaget henholdsvis 3,0 og 4,2 prosent. I forsikringsvirksomhet antas årslønnsveksten å ha vært 3 1/4 prosent og i varehandelen 3 1/2 prosent.

I det offentlige er lønnsveksten fra 1991 til 1992 foreløpig anslått til om lag 4 prosent i staten og i kommunene til 3 prosent."

Det presiseres at lønnsveksten for enkelte grupper er påvirket av endringer i aldersstrukturen.

Medlemmene Jäger, Giæver, Flaat og Balstad tar foranstående til orientering.

4.2 ØKONOMISK RAMME: TILBUD OG KRAV

Bortsett fra virkningstidspunktet har TLF/PRIFO to krav med økonomiske konsekvenser:

- a) Kjøregodtgjørelse utløst av en eventuell innfrielse av et krav om at en tømmermåler ikke kan ha to eller flere faste arbeidssteder samtidig.
- b) Skifttillegg.

NHOs tilbud til TLF/PRIFO er et generelt tillegg på kr 1,20 pr. time og kr 0,13 pr. time i skifttillegg. Dette tilbudet er i samsvar med den enigheten som ble oppnådd mellom NHO og LO. Denne enigheten besto i at alle arbeidstakere innenfor overenskomstområdet med gjennomsnittlig årslønn (lønn før overtidsgodtgjørelse) under kr 185 000, og uten lokal forhandlingsrett, fikk kr 1,20 i generelt tillegg pr time og kr 0,30 pr time til såkalte "tekniske endringer". Skifttillegg er omfattet av denne siste betegnelsen. Overenskomsten for tømmermålerne har en gjennomsnittlig årslønn under kr 185 000 (medregnet verdien av bortfall av bilordning på kr 14 250 pr. år fra og med 1990). Tilbudet på kr 1,20 pr. time i generelt tillegg og kr 0,13 pr. time i skifttillegg er dermed godt innenfor de lønnstillegg LO og NHO ble enige om.

Tilbudet fra NHO til TLF/PRIFO omfatter imidlertid også innføring av AFP/Sluttvederlag/Opplærings- og utviklingsfond. Utgiftene til disse fellesordningene utgjør kr 0,52 pr. time.

Betrakter en dette beløpet på kr 0,52 pr time som en del av de "tekniske endringer", har dermed NHO gitt TLF/PRIFO et tilbud på kr 0,65 (0,52 + 0,13) pr. time under posten "tekniske endringer". Legges dette til grunn, gir tilbudet til TLF/PRIFO kr 0,35 pr. time mer under posten "tekniske endringer" enn hva andre tilsvarende arbeidere innen

NHO/LO har fått.

I tillegg til beløpene ovenfor kommer verdien av de endringer som ble foretatt i AFP/Sluttvederlag/Opplysnings- og utviklingsfond i oppgjøret mellom NHO og LO i 1990. Denne verdien er beregnet til kr 0,45 pr. time.

TLF/PRIFOs krav i forhold til tilbudet er kr 0,67 mer i skifttillegg pr. time, altså kr 0,80 mot kr 0,13 pr. time.

Kostnadene ved endring av kjøregodtgjørelsen (spørsmålet om en eller flere faste arbeidssteder) lar seg ikke beregne.

Medlemmene Jäger, Giæver, Flaat og Balstad tar foranstående til orientering.

4.3 NÆRMERE OM DEN AKTUELLE TVIST

4.3.1 Generelt

Medlemmene Rieber-Mohn, Klemetsen og Strøm skal bemerke:

Tvisten mellom partene refererer seg til tre krav:

- 1) Økningen i skifttillegget,
- 2) Spørsmålet om kjøregodtgjørelse mellom bosted og fast arbeidssted når det er flere enn ett slikt arbeidssted, og
- 3) Spørsmålet om avtalens virkningstidspunkt.

Av de skriftlige innlegg partene leverte inn til nemnda før hovedforhandlingen, synes å fremgå at partene er uenige om nedsettelse av et utvalg til å vurdere kompetansekrav, lønnsstruktur m.v. for tømmermålerne. (Partene var i 1990 enige om å nedsette et slikt utvalg, men utvalget ble aldri oppnevnt.) Under behandlingen av saken for Rikslønnsnemnda har partene uttrykt enighet om å nedsette et utvalg som nevnt i pkt. 2 i påstanden fra PRIFO/TLF.

Disse medlemmer har merket seg at partene underveis i meklingen i fjor ble enige om en rekke tvistepunkter. Under forhandlingene for Rikslønnsnemnda har NHO fremholdt at den enighet som tidligere er oppnådd, er betinget av at motparten ikke får medhold i noen av sine krav i Rikslønnsnemnda. Denne anførsel er fra NHOs side presentert først etter at hovedforhandlingen i nemnda er avholdt. Verken i prosedyren for nemnda eller i den påstand som er nedlagt, ble det tatt noe forbehold om reforhandling av de punkter som det var oppnådd enighet om under meklingen. Heller ikke i de skriftlige innlegg som ble sendt inn til Rikslønnsnemnda før hovedforhandlingen, ble det fra NHOs side stilt noen vilkår for å fastholde tidligere oppnådd enighet med PRIFO/TLF. Tvert om er den enighet partene var kommet frem til under meklingen viet bred omtale i den skriftlige saksfremstilling.

Disse medlemmer finner denne fremgangsmåte høyst uvanlig. Det vil neppe være prosessuell adgang til å slå retrett som nevnt når intet forbehold er tatt før eller senest under hovedforhandlingen. Rikslønnsnemnda må forholde seg til den påstand som er nedlagt under hovedforhandlingen.

Disse medlemmer velger å oppfatte NHOs forbehold som et uttrykk for at denne part mener å ha strukket seg svært langt for å oppnå enighet i den foreliggende konflikt, og at man egentlig står overfor et uvanlig sterkt prosedyrepoeng. Etter det resultat disse medlemmer er kommet til, blir det ikke nødvendig å komme nærmere inn på NHOs forbehold.

Forøvrig har NHO i sluttfasen av arbeidet i nemnda trukket sitt forbehold tilbake.

Medlemmene Giæver og Balstad tar foranstående til orientering.

Medlemmet Jæger, med tilslutning av Flaat tar avstand fra ovenstående fremstilling av de faktiske forhold. Det vises i den forbindelse til NHOs anførsler side 37, "Krav og tilbud" og til side 42 og 43, "Økonomisk ramme". Arbeidsgivernes tilbud under meklingen er fremsatt under forutsetning av en akseptabel totalløsning av oppgjøret. Påstanden for Rikslønnsnemnda er ment å være en forlengelse av dette

tilbudet. Dette er imidlertid ikke kommet klart nok frem i den skriftlige fremstillingen for nemnda og under hovedforhandlingen.

Medlemmet Jæger, med tilslutning av Flaat tar til etterretning at Rikslønnsnemnda er av den oppfatning at dette i så tilfelle skulle ha fremkommet som en prinsipal påstand om prolongasjon av gjeldende tariffavtale og en subsidiær påstand om opprettholdelse av tilbudet under meglingen.

4.3.2 Størrelse av skifttillegget - rammeberegningen

Sakens sentrale tvistepunkt er spørsmålet om størrelsen av skifttillegget. Men partene har for nemnda ikke brukt mye tid på spørsmålet om økningen i skifttillegget skal bli 10 prosent (på kvelds- og nattskift) som tilbudt av NHO, eller om kravet om økning fra PRIFO/TLF på henholdsvis 54 prosent og 51 prosent skal innfris. For Rikslønnsnemnda har uenigheten mellom partene i første rekke dreiet seg om grunnlaget for beregning av veksten i årslønnsrammen. Konkret uttrykt er det NHOs oppfatning at innføringen av fellesordningene (AFP, sluttvederlag, opplærings- og utviklingsfond) skal tas med i beregningsgrunnlaget. PRIFO/TLF mener at kostnaden ved innføring av fellesordningene ikke skal belastes rammen.

Medlemmene Rieber-Mohn, Klemetsen og Strøm kan vanskelig se det annerledes enn at innføring av fellesordningene i en ny tariffavtale på et særskilt område er en omkostning som arbeidstakerne må ta sin del av ansvaret for. Timelønnsvirkningen for tømmermålerne vil være kr. 0,52 pr. arbeidstaker. Denne "pris" er partene ikke uenige om. Fellesordningene har en økonomisk verdi som det må betales for. Når tømmermålerne har valgt en organisasjonsmessig tilknytning i YS-systemet, fått NHO som motpart og samtidig valgt å beholde en egen tariffavtale som ivaretar dette fagets særegne interesser, er det naturlig at de også betaler prisen for de sosiale goder som er forbundet med denne organisasjonstilknytningen, og som det organiserte arbeidsliv ellers har betalt for innføringen av.

Disse medlemmer har merket seg at partene er noe uenige om i hvilken grad tømmermålerne ved forrige tariffoppgjør valgte å avstå fra innføring av fellesordningene for å bruke rammen (tilbudet) til andre formål. NHO mener at dette må ha vært et bevisst valg, mens TLF nekter for at man var seg bevisst denne problemstilling. PRIFO/TLF mener tvert om at man ved innledningen til 1992-oppgjøret så det som en selvfølge at innføringen av fellesordningene var gratis. Disse medlemmer finner ikke grunnlag for å ta stilling til denne uenighet. Det er heller ikke nødvendig for å avgjøre hovedspørsmålet. Disse medlemmer finner det tilstrekkelig å slå fast - som nevnt - at fellesordningene representerer en økonomisk verdi for arbeidstakerne og en økonomisk belastning for de bedrifter de er ansatt i. Videre er det et faktum at innføring av fellesordningene på andre tariffområder er blitt belastet rammen for lønnsoppgjøret. Dette forhold underbygges også ved det faktum at den økte verdi fellesordningene har fått ved 1992-oppgjøret, er belastet rammen med kr. 0,45 pr. time pr. arbeidstaker. Dette forhold er partene i den foreliggende tvist enige om. Det følger av foranstående at årslønnsrammen for tømmermålerne også skal belastes med de kr. 0,52 pr. time som innføringen av fellesordningene koster.

Som det fremgår av beregningene i avsnitt 4.2 foran, ligger NHOs tilbud til PRIFO/TLF ved 1992-oppgjøret minst kr. 0,35 pr. time høyere enn det normgivende tilbudet som ble lagt til grunn i oppgjøret mellom LO og NHO. I tillegg kommer en del mindre endringer i tariffavtalen som partene ikke har forsøkt å beregne årslønnsvirkningen av. Disse medlemmer er på denne bakgrunn enige med NHO i at tømmermålerne har fått et klart bedre tilbud enn sammenlignbare grupper i 1992-oppgjøret. Disse medlemmer finner derfor heller ikke grunnlag for å øke skifttillegget mer enn de 10 prosent som er tilbudt og som utgjør kr. 0,13 pr. time pr. arbeidstaker.

Medlemmet Jæger, med tilslutning av Flaat og Balstad slutter seg til foranstående.

Medlemmet Giæver skal bemerke:

Det har ikke i nemndsbehandlingen, fra noen av partene, kunnet påvises at det tidligere er blitt belastet en gruppe arbeidstakere en "tilslutningsavgift" ved innføring av fellesordninger. (Det kan her tilføyes at PRIFO etter gjennomgang av sine avtaler kan se at kabinforeningen i Braathens SAFE var i samme situasjon som TLF og fikk tilslutning til O/U-fondet, uten at det fikk økonomiske konsekvenser for medlemmene.)

Det er derimot blitt påvist at fellesordningene blir belastet med nye medlemmer hvert år, uten at de må betale for det, ved at de tilsluttes allerede eksisterende avtaler.

Det er for dette medlem en uforståelig rettferdighetsoppfatning at 230 tømmermålere skal, som de første i historien, måtte betale for ordninger som tusener av uorganiserte har gratis adgang til ved bare å melde seg inn i en av de organisasjoner som har avtaler, eller oppretter avtaler, for deres område.

En stor del av PRIFOs medlemmer innen NHO-området har fått tilgang til fellesordningene på denne måte, uten at de tidligere eller i ettertid har betalt for dette.

Dette medlem mener at det tilsynelatende unike i at tømmermålerne allerede ved innmelding i PRIFO hadde en avtale med NHO, ikke kan være et argument som rettferdiggjør at de må betale for en fordel som mange uorganiserte får fra første dag de blir avtalebelagt. Tømmermålerne ville således ha unngått denne problematikk hvis det i 92-oppgjøret hadde blitt krevet at TLF skulle tiltre en allerede etablert avtale. PRIFO hadde ingen grunn til på forhånd å kunne tro at en slik spesialordning skulle innføres, og krevet derfor ikke det.

Som en konsekvens av det ovenstående belastes rammen med kr. 0,52 pr. time, og gir dermed grunnlag for påstanden om at NHOs tilbud til TLF ligger kr. 0,35 pr. time høyere enn oppgjøret mellom LO og NHO. En matematisk riktig konklusjon, men hvis dette medlems ønske om likebehandling med uorganiserte skulle blitt tatt til følge, sier den samme matematikk at tømmermålerne er blitt tilbudt et oppgjør som er

kr. 0,17 pr. time lavere enn det LO fikk.

4.3.3 Kjøregodtgjørelsen

Det annet tvistepunkt som partene har presentert for nemnda, knytter seg til § 3.7 om kjøregodtgjørelse i gjeldende tariffavtale. PRIFO/TLF ønsker innført en ny bestemmelse i annet ledd i denne paragraf som slår fast at en tømmermåler ikke skal ha "to eller flere faste arbeidssteder samtidig". Bakgrunnen er at tømmermålerne etter 1990 ikke lenger har godtgjørelse for kjøring mellom bosted og fast arbeidssted. Denne særordning ble påplussert inntekten ved 1990-oppgjøret. NHO går imot den foreslåtte bestemmelse.

Medlemmene Rieber-Mohn, Klemetsen og Strøm finner ikke grunnlag for å innføre en bestemmelse som foreslått av PRIFO/TLF. Da tømmermålerne fikk omgjort kjøregodtgjørelsen til et inntektstillegg, kom de i en normalsituasjon sammenlignet med andre arbeidstakere. Det er vanskelig å se det annerledes enn at inntektstillegget også var en kompensasjon for den ulempe det er å ha flere enn ett fast arbeidssted samtidig. Tømmermålere kan være knyttet til mindre sagbruk og arbeide deler av uken ved det ene bruk, resten ved et annet. Disse medlemmer ser det slik at denne begrensede ulempe inntil videre er kompensert ved inntektsløftet i 1990. Når kravet fra PRIFO/TLF ikke tas til følge, legges det også en viss vekt på at det tilbud tømmermålerne har fått ved 1992-oppgjøret, er godt sammenlignet med andre arbeidstakergrupper.

Medlemmet Jæger, med tilslutning av Flaat og Balstad slutter seg til foranstående.

Medlemmet Giæver skal bemerke at de nøytrale medlemmer synes å ha oppfattet at inntektsløftet i 90-oppgjøret kompenserte for ulempen med å ha flere enn ett fast arbeidssted. Det som skjedde, var at man bakte en allerede eksisterende utgiftskompensasjon inn i årslønnen, hvilket ikke medførte inntektsøkning, men kun gjorde lønnen visuelt høyere. 92-oppgjørets virkning på dette spørsmålet vil fremkomme ovenfor.

Avslutningsvis vil dette medlem bemerke at en desimalorientert oppfølging av en annen organisasjons forhandlingsresultat ikke kan tjene til annet enn en desavuering av tvistelovens intensjoner om den frie forhandlingsrett og meningen med konflikt som et løsningsmiddel.

4.3.4 Virkningstidspunkt

PRIFO/TLF har lagt ned påstand om at den nye tariffavtalen i sin helhet skal gis virkning fra 1. mai 1992. Det er i første rekke anført at konfliktfasen - og i særlig grad meklingsfasen - tok svært lang tid, og at denne tidsbruk ikke skyldtes PRIFO/TLF. NHO har lagt ned påstand om at det generelle tillegg på kr. 1,20 pr. time gis virkning fra 1. november 1992 da arbeidet ble gjenopptatt etter streik, mens resten av avtalen gis virkning fra det tidspunkt kjennelsen blir avsagt.

Medlemmene Rieber-Mohn, Klemetsen og Strøm tar påstanden til NHO til følge. Denne løsning er i samsvar med langvarig og sikker praksis i Rikslønnsnemnda. Det skal helt særlige grunner til for å fravike denne praksis. Disse medlemmer kan ikke se at anførslene fra PRIFO/TLF gir grunnlag for å fravike praksis. Begge parter er naturligvis ansvarlige for at det kommer til konflikt med de forsinkelser det nødvendigvis medfører. Den part som ikke på noe punkt gis medhold, er ikke minst ansvarlig for disse forsinkelser.

Medlemmet Jäger, med tilslutning av Flaat og Balstad slutter seg til foranstående.

Medlemmet Giæver tar foranstående til etterretning.

S L U T N I N G

Påstanden fra NHO tas til følge med denne tilføyelse:

Partene skal i tariffperioden nedsette et utvalg med følgende mandat:

Vurdere og beskrive

- krav til faglig bakgrunn og kompetanse, herunder opplæring og etter-
utdanning, samt
- lønnsstruktur, -nivå og -systemer.

Utvalgets innstilling legges frem før tariffoppgjøret 1994.

G. Fr. Rieber-Mohn
Georg Fr. Rieber-Mohn

Berit Klemetsen
Berit Klemetsen

Steinar Strøm
Steinar Strøm

John Giæver
John Giæver

Per Jæger
Per Jæger

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Jan Kr. Balstad
Jan Kr. Balstad

Gunnar Flaad
Gunnar Flaad